GLAS GORENJSKE

LETO VIII. — ŠT. 31

KRANJ, 29. JULIJA 1955

V. Gorenjski sejem

odraz proizvodne ustvarjalnosti gorenjskega človeka

Razstavni prostori

Danes bo odprt letošnji Gorenjski sejem, ki ga prirejajo v Kranju že petič zapovrstjo po osvoboditvi. V idealnih prostorih, v Osnovni šoli v Kranju, ki so kot nalašč zgrajeni za prirejanje gospodarskih razstav, se bodo 10 dni zbirali obiskovalci — „radovedneži" pa tudi mnogi poslovni ljudje ter si ogledovali mnoge izdelke, ki jih izdeluje industrija in obrt na Gorenjskem. Med izdelki bo tudi mnogo novih proizvodov, ki so ali pa bodo prišli na tržišče še letos. In kje je lepše, oziroma prikladnejše mesto, da se jih pokaže ljudem, da se seznani kupca z njimi, kot so to prav sejmi in razstave!

Ni slučaj, da bo letošnji Gorenjski sejem — sejem potrošnega blaga. Saj menda ni tako „hvaležnega" področja za uveljavljanje najrazličnejših kakovostnih izdelkov za široko potrošnjo, kot je to prav Gorenjska. To ugotovitev nam dokazuje tudi udeležba iz leta v leto večjega števila na sejmu sodelujočih podjetij, predvsem živilske in prehrambene stroke, ki niso z Gorenjske, vendar se pa zanjo živo zanimajo.

Zgodovina Gorenjskega sejma se je začela pisati v naše gospodarske anale pravzaprav že leta 1951, ko so v Kranju prvič priredili „Razstavo lokalne industrije in obrti", sicer samo v merilu kranjskega okraja. Že takoj to leto pa se je pokazala potreba po organiziranju neke širše gospodarske razstave, ki bi zajela celotno področje Gorenjske. Ta želja oziroma težnja, je dobivala tudi vse bolj konkretne osnove z začetkom sprostitve celotnega našega gospodarskega sistema in postopnim uveljavljanjem zakona ponudbe in povpraševanja na tržišču.

Tako so l. 1952 organizirali v Kranju že prvo „Gospodarsko razstavo Gorenjske". Na tej razstavi je sodelovalo 124 razstavljalcev, njene izdelke pa si je ogledalo 24.000 ljudi. Za razliko od razstave lokalne industrije in obrti je imela gospodarska razstava Gorenjske že komercialni značaj. To leto je bilo prodanega za 200 milijonov dinarjev blaga.

Šele leta 1953 so začeli prirejati Gorenjski sejem kot gospodarsko prireditev, ki se je v tej obliki, sicer močno izpopolnjeni, obdržala vse do letos. Leta 1953 se je prijavilo že 158 razstavljalcev, obiskalo pa jo je 35.000 ljudi. Lanskoletni sejem je obiskalo 38.000 obiskovalcev, višina sklenjenih kupčij pa je dosegla višino 330 milijonov dinarjev.

Na letošnjem sejmu sodeluje 181 razstavljalcev, od katerih je 115 zasebnih obrtnikov in obrtnih podjetij, 55 industrijskih podjetij, 9 veletrgovskih in razen njih še 2 specialni razstavi: Turistična razstava Gorenjske in razstava Rdečega križa.

Poudarek Gorenjskega sejma bo letos na blagu za široko potrošnjo. Kako pa so se pripravili razstavljalci za letošnji Gorenjski sejem? Na to vprašanje si bomo sami odgovorili vendar šele po ogledu sejma.

Poleg vsakoletnih razstavljalcev, ki imajo tako rekoč že domovinsko pravico na Gorenjskem sejmu, bo letos precej močna udeležba obrtnikov. Skoraj ni obrtnega podjetja, socialističnega sektorja, zasebnega obrtnika ali katerega koli obrtnega obrata, ki se ne bi potrudil, da bi pokazal obiskovalcem, bodisi popolnoma nove izdelke, bodisi že znane toda izpopolnjene proizvode. Letošnji Gorenjski sejem, vsaj po vseh znakih sodeč, bo resničen prikaz obrtne in industrijske zmogljivosti Gorenjske, tega našega proizvodno skoraj najbolj razvitega predela v državi.

Da Gorenjski sejem ni sam sebi namen, nam dokazuje tudi dejstvo, da bodo skušali prireditelji sejma kar se da pospešiti obrtno proizvodnjo, ki je relativno najznačilnejša gospodarska veja na Gorenjskem. Z vpeljavo nagrajevanja najkakovostnejših in najizvirnejših izdelkov posameznih obrtnikov in obrtnih podjetij, bodo skušali dati proizvajalcem še večjo vzpodbudo za proizvodnjo blaga za široko potrošnjo, kar bo v marsičem pripomoglo k postopnemu dvigu življenjske ravni našega potrošnika.

Od letošnjega Gorenjskega sejma upravičeno pričakujemo nekaj novega, nekaj svežega. Od njega si marsikaj obetajo ne le obiskovalci, temveč tudi sami razstavljalci, ki upajo, da bodo letos prodali še več svojih izdelkov kot lansko leto.

To je tudi eden izmed glavnih vzrokov prirejanja Gorenjskega sejma, ki ima razen tega tudi močan družbeno-politični in vzgojni učinek.

I. AVSEC

Z II. SEJE OLO KRANJ

Izvolili so Svete in odborniške komisije

Kranj, 28. julija. Danes dopoldne sta bili najprej ločeni seji okrajnega zbora in zbora proizvajalcev novega OLO v Kranju. Seji zbora proizvajalcev je prisostvoval tudi predsednik republiškega zbora proizvajalcev **Mavricij Borc.**

Pred sprejetjem statuta Okrajnega ljudskega odbora sta podala kratko obrazložitev v okrajnem zboru odbornika **Vinko Hafner,** v zboru proizvajalcev pa **Ivan Logar.** Po nekaterih bistvenih in tehničnih popravkih predloženega statuta Okrajnega ljudskega odbora sta oba zbora soglasno sprejela popravljeno besedilo statuta OLO Kranj.

Nato sta oba zbora prav tako na ločenih sejah izvolila še mandatno - imunitetni komisiji in komisiji za gospodarstvo; okrajni zbor je izvolil še komisijo za predpise in org. vprašanja, zbor proizvajalcev pa komisijo za predpise in komisijo za vprašanja delavskega samoupravljanja. Oba zbora sta nato sprejela odločbo o ustanovitvi samostojnega zavoda „Uradnega vestnika".

Po ločenih sejah je bila skupna seja obeh zborov OLO, kjer so odborniki izvolili nekatere odborniške komisije in predsednike ter člane Svetov.

(Podrobnosti berite na 7. strani, 3. in 4. stolpec.)

Govor predsednika Tita

na velikem zborovanju v Karlovcu

Odločno - kot za časa NOB, se bomo borili za izpolnitev naših upravičenih zahtev

V sredo dopoldne je na velikem političnem zborovanju v Karlovcu ob Dnevu vstaje hrvatskega ljudstva govoril predsednik Tito. Govoril je o pomenu praznika vstaje in čestital hrvatskemu ljudstvu k temu velikemu prazniku. Nato je govoril o našem razvoju v preteklosti in naglasil, da smo vse kar imamo zgradili z lastnimi močmi. Prav zato ker smo vse kar imamo zgradili z napori in znojem, ne želimo vojne in se borimo za neodvisnost in za mir na svetu. Ko je govoril o sedanjem položaju je tov. predsednik med drugim dejal:

Tovariši in tovarišice, zdaj bi rad govoril tu o nekaterih vprašanjih, ki nas še teže. Rad bi govoril o njih ne zato, da bi jih razumeli vi, kajti vi jih že poznate, marveč, da bi jih razumeli ljudje zunaj, ki jih nočejo poznati. Zmeraj, kadar govorimo tu o nekaterih težavah, pa naj gre za sušo ali za pomanjkanje hrane, bodi da ne napredujemo dovolj hitro, ali pa te ali one tovarne nismo pravočasno zgradili itd., zmeraj namreč to zunaj naše države poudarjajo, često tudi z zlobnim namenom, da bi dokazali, da naš sistem ni pravilen in da je njihov boljši. Tovariši in tovarišice, ne bom govoril, zakaj se ti ljudje ne poglobe v bistvo tistega, kar in s čimer smo mi začeli, v vprašanje, od kod naše težave. Rad bi povedal samo nekaj besed o tem, kaj oziroma zakaj smo morali po letu 1948 po vsej sili usmeriti našo zunanjo trgovino v drugo smer, namreč Zahodu.

Čeprav nam v tej usmeritvi naše zunanje trgovine zahodne dežele niso postavile političnih pogojev, ko smo zaprosili za kredit za uvoz opreme za naše tovarne itd., vendar so si povsod prizadevali, ker je to kapitalistična miselnost, da bi nam vsilili često večje obresti na kredite, ki so nam jih dali, tako da nam ti razni krediti, bodi dolgoročni, srednjeročni, kratkoročni ali revolverski, niso bili v pomoč. To je bila pomoč toliko, da so nam dovolili trgovati z njimi, toda iz teh vsiljenih pogojev izvirajo tudi težave, ki se še zdaj nadaljujejo.

Tovariši in tovarišice, mi imamo dolgove v tujini zaradi uvoza raznih strojev in vsega drugega, kar smo potrebovali za zgraditev naše industrije, za izgradnjo raznih objektov. Na tej podlagi imamo nekaj

(Nadaljevanje na 3. strani, 1., 2., 3. in 4. stolpec.)

„BPT" slavi 70-letnico obstoja

Te dni slavi 75-letnico obstoja ena izmed naših največjih in najstarejših tekstilnih podjetij, Bombažna predilnica in tkalnica iz Tržiča.

V okviru slavja so organizirali bogat spored kulturnih in športnih prireditev, ki se vrste že ves teden. Največje slavje, oziroma najlepše prireditve pa bodo v soboto, ko bo zjutraj slavnostno zasedanje delavskega sveta tovarne. Nato bodo položili pred spomenikom padlih številne vence. Hkrati bodo tudi odkrili spominsko ploščo pred vhodom v tkalnico, hrabri partizanki in borki za delovne pravice ter tkalki tovarne Tončki Mokorelovi. V prostorih tovarne bo tudi razstava o razvoju podjetja in njegovih kvalitetnih izdelkih. Zvečer bo imel pozdravni govor predsednik Delavskega sveta Bombažne predilnice in tkalnice Milan Tribušon, nakar bo izvedla kulturni program DPD „Svoboda" iz Tržiča.

V okviru proslav bodo obdarili tudi številne delavce, ki so delali v podjetju nad 35 oz. nad 50 let.

K jubileju Bombažne predilnice in tkalnice najtopleje čestita tudi uredništvo našega lista.

Obrtniški izdelki in cene

Obrtna zbornica bo obsodila

vsako neopravičeno dviganje cen

Ugotavljanje ali je potrebno zviševati cene, glede na ukrepe Zveznega izvršnega sveta tudi proizvodom, ki nimajo neposredne zveze s podražitvijo prehrambenih izdelkov, je še vedno predmet obravnave. Mnogo se govori tudi o cenah obrtniškim izdelkom in uslugam.

Nesporno je, da na cene obrtniških izdelkov vplivajo razni činitelji, predvsem cena osnovnim surovinam in materialu, ki se v obrtnih delavnicah predelujejo ter končno tudi družbene obveznosti, ki jih je posamezni sektor obrti dolžan odvajati skupnosti.

Obrtniško dejavnost ločimo na dva dela: na proizvodno in uslužnostno. Običajno ima potrošnik več opravka z uslužnostno obrtjo: brivci, frizerji, krojači, šivilje, čevljarji itd. in je zaradi tega bolj občutljiv do cen, ki jih zaračunavajo obrtna podjetja in obrtniki za storjene usluge. Proizvodna obrtna podjetja in delavnice dostikrat ne delajo za individualnega potrošnika, temveč za razna podjetja, ustanove in trgovsko mrežo, zato so le-ta glede na to nekoliko v ozadju.

Lani je v socialističnih obrtnih obratih ustvarjeni dobiček znašal 6,7% celotne vrednosti obrtniške proizvodnje. Iz tega sledi, da za znižanje cen na račun zmanjševanja dobička ni posebnih možnosti, če upoštevamo še dejstvo, da so podjetja prisiljena ustvarjati dobiček, da si tako zagotovijo sredstva za prosto razpolago in delno za dopolnilne plače, ker normalno formirani plačni sklad v obrti ne zadošča za vskladitev prejemkov v obrti in industriji zaposlenih delavcev z enako strokovno kvalifikacijo.

Vprašamo se, kakšne so možnosti za znižanje materialnih stroškov, za boljšo organizacijo dela, povečanje delovne storilnosti v obrti in na osnovi tega, kakšne so možnosti za znižanje cen. Nedvomno so v tem smislu še marsikje neizkoriščene možnosti.

Kako je s cenami brivskim storitvam? Cene tem uslugam so glede na predvojne za 8 do 9 krat višje. Cena striženju je v Kranju 40 din, v ostalih mestih pa že več kot pol leta 60 din. Menda obrati, ki izvršujejo brivske in frizerske usluge, s slednjimi nadomeščajo izpad dohodka pri brivskih uslugah. Obrati pa, ki izvršujejo samo brivske usluge le težko izhajajo. Režija v tej obrti je sorazmerno večja, ker je potrebna večja čistoča, boljši lokali itd. Na cene v brivsko frizerskih obratih lahkov pliva tudi podražitev vode. **Dokaj čudno je, da je LOMO Kranj povišal cene vodi za 2000 din mesečno na obrat, ne glede na število zaposlenih in to prav v času, ko si vsi prizadevamo obdržati cene na isti ravni.** (Da bi nadoknadili povišanje cene vodi, bi morali razen rednih ostriči še 50 oseb.)

O teh problemih je razpravljal upravni odbor Obrtne zbornice v Kranju na svoji zadnji seji. Na seji smo pogrešali zastopnike LO in sindikata obrtnih delavcev.

Po končani razpravi je bilo sklenjeno, da bo obrtna zbornica zagovarjala povišanje cen le v primerih, ko bo na podlagi predloženih kalkulacij razvidno, da je povišanje cen upravičeno in nujno, za rentabilno poslovanje posamezne obrtne delavnice, sicer pa apelira na članstvo, da cen svojim izdelkom in uslugam ne zvišuje!

Ivo Miklavčič

Jeseniški železarji

pred pomembno zmago

Prihodnji teden, v ponedeljek ali torek, bodo na Javorniku dali v poskusno obratovanje drugi del modernizirane in mehanizirane valjarne tanke pločevine. Minilo je komaj 6 mesecev, ko so dogradili novo 27 metrov dolgo pomično peč za ogrevanje platin. S tem je bil dokončan prvi del gradenj. Delo pa je teklo naprej. Dogradili so še dve skoraj 23 m dolgi paketni peči, „duo" valjčno orodje z vsemi potrebnimi napravami kot so valjčni trakovi, komandne mize in ostale napeljave. Tako dobiva preurejena valjarna že videz moderno urejenih naprav in bo s tem kapaciteta valjarne narasla že v tem letu od 18.000 na 30.000 ton, prihodnje leto pa že na 40.000 ton letne proizvodnje.

Več o gradnji in novih napravah bomo pisali v prihodnji številki našega lista.

J. P.

Obiščite Gorenjski sejem - sejem potrošnega blaga

Od 29. julija do 8. avgusta v Kranju

V tej številki:

Zunanje politični komentar (stran 2)

Upor je preprečil preseljevanje (stran 5)

Kaj je odkrila popisovalna komisija v kranjskih trgovinah (stran 8)

TEDEN DNI PO SVETU

PRETEKLI TEDEN je nedvomno potekel v znamenju Ženeve. V Ženevo, kjer so se sestali štirje veliki, so bile uprte oči vsega miroljubnega sveta. Upi, ki so jih vsi, ki ljubijo mir in prijateljske odnose med narodi, polagali na ta sestanek, so se uresničili. Zmagala je trezna politika mednarodnega sodelovanja, politika aktivne koeksistence. To je velika zmaga tiste politike, ki jo zastopa naša država in katero je zastopala tudi takrat, ko so v svetu še prevladovale temne sile vojne in so bile težnje, da se svet definitivno razdeli v dva sovražna bloka, zelo močne.

PRVI REZULTATI ženevskih razgovorov so že vidni. V torek je bilo objavljeno poročilo, da se bosta 1. avgusta sestala v Ženevi veleposlanika ZDA in Kitajske. Zgleda torej, da se bo razprava o evropski varnosti sedaj raztegnila tudi na ostala nerešena svetovna vprašanja, predvsem na vprašanja Daljnega vzhoda. Sicer se bodo uradno razgovarjali le o repatriaciji ameriških in kitajskih državljanov, vendar kaže, da se razgovori ne bodo ustavili na tem. Ze dejstvo, da se v ameriških uradnih dokumentih prvič uporablja izraz LR Kitajska (doslej so jo obkladali s „komunistično Kitajsko" z močnim blokovnim prizvokom), je zelo bodrilno.

TEZNJE MIROLJUBNEGA ČLOVEŠTVA, da se upre razkosanju sveta v dva nasprotujoča se bloka, ki sta vedno žarišče vojne nevarnosti, so prišle do izraza tudi pri sestavljanju dnevnega reda za konferenco Medparlamentarne unije, ki bo v avgustu v Helsinkih na Finskem. Osnovna tema konference bo razprava o aktivni koeksistenci. Razpravljali pa bodo tudi o razširjenju organizacije in eventuelni vključitvi Sovjetske zveze vanjo. To bi bil nov doprinos k miru in mednarodnemu sodelovanju.

TE DNI PROSLAVLJA EGIPT triletnico revolucije. V noči med 22. in 23. julijem 1952. leta so zvrgli vojaki pod vostvom Naserja zasovraženega kralja Faruka in proglasili republiko. Od takrat se Egipt hitro razvija. Pod vodstvom Naserja in revolucionarnega sveta stopa Egipt po poti uresničitve velikih načrtov, s končnim ciljem „gospodarske in politične osvoboditve posameznika". Tako je prišlo do revolucionarne napovedi o izgradnji socialistične družbe v Egiptu, ki je pretresla ves arabski svet in ves afriški kontinent. Egipt stoji danes s svojo politiko odločnega odpora proti razdelitvi sveta na bloke, v prvih vrstah borcev za nove miroljubne odnose med državami.

V PONEDELJEK POPOLDNE je bila v Trstu splošna stavka, ki sta jo razglasili obe sindikalni organizaciji v znak solidarnosti s stavkujočimi varilci ladjedelnice Sv. Marka in v protest zaradi gospodarske krize. Stavka je trajala od poldne do polnoči.

NOVICE iz Argentine kažejo, da se tam stanje normalizira in da počasi vendarle nastopa „politično premirje" po zamisli predsednika Perona. Kljub temu so bile med tednom še demonstracije v Cordobi in je morala policija demonstrante razpoditi z brizgalnami in solzivcem. V Maroku in Alžiru pa še vedno nevarno vre in vse kaže, da se situacija ne bo zlepa popravila. Ob prihodu franc. rezidenta Grandvala v Meknes so tam izbruhnile demonstracije, pri katerih je policija ubila 12, ranila pa 40 ljudi.

Posvet političnega aktiva v Kranju

Nove cene in kmetijstvo

Prve dni po objavi uredbe o novih cenah nekaterih živil Zveznega izvršnega sveta se je čutilo med potrošniki precej razburjenja. Kazalo je celo, da je bilo nekaj „proti - draginjskih" parol lansiranih z onstran meje in posredovanih po raznih ex gospodih. Recimo tiste, v katerih se je zahtevala ponovna uvedba kart, dalje da imajo v Srbiji, v Užicah že karte, dalje da je prišlo do zvišanja cen zaradi številnih državniških obiskov pri nas itd.

Vsako razburjanje pa se hitro poleže. Tudi nevihta zaradi podražitve je — vendar le spričo aktivnosti SZDL, sindikalnih in drugih organizacij, katerih člani so na raznih zborih in sestankih prikazali realno sliko stanja in jasno ocenili tudi pozitivne posledice tega ukrepa — kmalu zamrla.

Toda ob tem ukrepu, konkretneje: ob dvigu cen masti, olja, moke in tobaka, ne gre le za pomiritev potrošnikov, temveč za dvoje drugih, važnejših stvari:

1. Za to, **da vsi potrošniki, trgovska mreža in družbene organizacije preprečijo, da bi neupravičeno rasle cene ostalim proizvodom in uslugam.**

2. **da bo imel ta ukrep najprej pozitivni vpliv — kot stimulacija — na celotno naše kmetijstvo** in pa da bo stvarno povzročil spremembo v prehrani našega državljana s tem, da bo potrošnja kruha manjša, večja pa poraba beljakovinske hrane. (Sicer pa je umestno — in tudi možno — da se pocení meso, kajti drugače se bomo vrteli v začaranem krogu nizkega standarda in še vedno ugotavljali, da naša prehrana ni pravilna.)

Zaradi omenjenih dveh načelnih vprašanj je bil v Kranju 20. t. m. posvet političnega aktiva, kateremu je prisostvoval tudi predsednik republiškega Zbora proizvajalcev **Mavricij Borc**. Sestanek je otvoril predsednik komunskega odbora SZDL **Martin Košir**, ki je navedel nekaj konkretnih negativnih pojavov, ki so nastali ob novi uredbi v Kranju.

Zatem je Mavricij Borc s številnimi argumenti in analizami prikazal umestnost nove uredbe o sprostitvi cen nekaterih živil. Že uvodoma pa je poudaril, da je težko voditi naše gospodarstvo, kajti spričo specifičnosti razvoja naše države smo bili postavljeni v položaje, v kakršnih doslej jugoslovansko gospodarstvo še ni bilo. Najprej podružbljenje podjetij, agrarna reforma, obnova porušene domovine, gospodarska blokada vzhoda, neplačane reparacije, vse to so bili problemi, ki so nedvomno otežavali delo.

Tov. Borc pa je poudaril tudi (kar je nekoč naglasil že tudi predsednik republike Tito), da našim državljanom marsikdaj manjka že navadne državljanske zavesti, kaj šele socialistične zavesti. Mnogo objektivnih težav našega gospodarstva je povzročil prav subjektivni faktor v nas samih.

Da bomo ohranili sedanji standard, se moramo vsi prizadevati, da bomo dosledno preprečili vse špekulacije ob nastalem položaju in pa da bodo naši kmetje sprejeli novo uredbo kot ukrep za povečanje pridelka žitaric, ne pa za vzrok podražitve še ostalih svojih prodajnih artiklov.

Tov. Borc je tudi opozoril, da moramo zlasti paziti na to, da menze in restavracije ne bodo neupravičeno dvigale cen hrani, kajti takšne negativne težnje so se kazale že tudi ponekod na Gorenjskem. Na podlagi analiz, ki so jih napravili v Ljubljani, je ugotovljeno, da se upravičeno lahko podraži dnevni obrok hrane največ za 10 din.

V razpravi, ki je sledila, so prisotni ugotovili, da se bo z vztrajnim delom na vsak način dalo doseči, da nova uredba ne bo povzročala le negodovanja potrošnikv, ampak da bo rodila tudi pozitivne spremembe.

A. Č.

Po kamniških tovarnah

Skrb za zdravstveno ogrožene delavce

Protituber. sekcija Rdečega križa v Kamniku tesno sodeluje z mestnim dispanzerjem. Na eni zadnjih sej so člani sekcije sklenili, da bodo navezali stik z delovnimi kolektivi tovarn in se pozanimali za delovne pogoje in domače razmere tuberkuloznih delavcev in nameščencev. Obiskali so vse večje tovarne na področju Kamnika. Povsod so bili sprejeti z razumevanjem, informativnim razgovorom pa so prisostvovali predsednik delavskega sveta, predsednik sindikalne organizacije in direktor podjetja.

Iz poročila komisije, ki je obiskala tovarno, posnemamo, da posvečajo v vseh obratih veliko skrb bolnikom po ozdravljenju in da so povsod postavljeni na lažja in higiensko bolj zdrava delovna mesta, po večini s štiriurno zaposlitvijo. Za ostale štiri ure prispeva Zavod za socialno zavarovanje, tako da bolniki niso gmotno prav nič prizadeti, posebno ker jim tovarne dajejo posebne dodatke, če lažje delovno mesto po tarifnem pravilniku ne dosega urne mezde težjega mesta pred obolenjem. Zelo lepo imajo to urejeno v tovarni **„Stol na Duplici,** kjer imajo dobro in tečno hrano v delavski menzi in odlično organizirano mlečno kuhinjo. **V tov. „Titan",** kjer imajo zelo udobno urejeno ambulanto, dobivajo predpisani obrok mleka ne samo tisti delavci na zdravstveno ogroženih mestih, ki jim to pripada po zakonu, ampak tudi delavci po ozdravljenju TBC. **V podjetju Kamnik** prav sedaj organizirajo tovarniški bife z mlečno kuhinjo in sadnimi sokovi. Ambulanta podjetja Kamnik pa je prava bolnišnica v malem.

V tovarni usnja kažejo prav tako razumevanje do bolnikov. Novi tovarniški objekti, ki jih sedaj gradijo, bodo prostorni in higienski, ko bo dograjeno upravno poslopje, bodo odprli mlečno kuhinjo za zdravstveno ogrožene in one, ki se od daleč vozijo na delo v tovarno. Delo v **Tovarni kovanega orodja** bo mnogo bolj zdravo, ko bo končana modernizacija in preureditev tovarne. Vzorno, po delovnih pogojih in ureditvi, pa bo tudi novo poslopje tovarne „Svilanit".

Zdravstveno ogrožen delavec mora v naši socialistični domovini živeti v zavesti, da ni manjvredna delovna sila, temveč enakovreden član kolektiva, ki po svojih zmožnostih prispeva prav toliko kot njegov zdravi tovariš. Skupnost pa mu z razumevanjem dodaja vse tisto kar je izgubil.

Zika

Občinski praznik - praznik ljudstva

Na Bledu so se zbrale partizanske patrole

Veličastna iluminacija je privabila množico domačinov in tujcev

Kakor povsod drugje, so se tudi na Bledu pripravljali na svoj občinski praznik več dni. S svečanostmi so pričeli že v nedeljo in zaključili v četrtek 21. julija, ko so se okoli 17. ure zbrale pred tribuno pri Park hotelu tri partizanske patrole, ki so jih sestavljali partizani z Bleda, iz Ribnega in Gorij.

Zborovanja so se razen številnih domačinov in inozemcev udeležili tudi ljudski poslanec radovljiškega okraja France Perovšek, narodni heroj Tonček Dežman, predsednik mestne občine Bled Jože Kapus ter zastopniki množičnih organizacij.

Po raportu vodij patrol je vse navzoče in še posebno vse nekdanje borce - partizane pozdravil narodni heroj Tonček Dežman. Za njim je tovariš Perovšek v svojem govoru med drugim poudaril, da moramo velike potrebe vzkladiti z obstoječimi materialnimi možnostmi. Nadalje je govoril tudi o pomenu ženevske konference.

Zvečer ob 18.30 uri je bil promenadni koncert v parku. Ob mraku pa je Bled razsvetljevalo na tisoče raket.

Naslednji dan je bila na blejskem športnem igrišču odigrana nogometna tekma med člani prve lige BSK iz Beograda in NK iz Zagreba.

Glas naših bralcev

Ali na jeseniški postaji res ne morejo točiti pijač za vse potnike?

Nastopilo je končno poletno vreme, ki smo ga vsi zelo težko pričakovali. Ta hitra sprememba je zlasti za Gorenjce, ki smo hodili še pred nekaj dnevi v »poletnih plaščih«, precej občutna, posebno še za tiste, ki se morajo vsak dan voziti z vlakom. Ko se pelje človek skozi Jesenice, si večkrat zaželi čašo piva. Bife na peronu je sicer odprt, vendar je pred njim tak naval, da mnogo potnikov ne pride na vrsto. Že večkrat sem mislil, zakaj na Jesenicah ne uvedejo prodajo piva in drugih alkoholnih in brezalkoholnih pijač na postaji, kadar so potniki. Morda jeseniškim gostinskim podjetjem ni do tolikega prometa, morda nimajo na razpolago osebja, ki bi ga zaposlili, morda ne vedo, da tu promet ne bi bil majhen . . .? Če že gostinstvo ne, zakaj ne bi posredovalo Turistično in olepševalno društvo? Res je, da bodo dobile Jesenice z dograditvijo novega kolodvora še letos primerno kolodvorsko restavracijo, ki bo prav gotovo poskrbela za vse in tudi za prodajo pijač pri vlakih v poletnih mesecih. Znano je tudi, da so Jesenice obmejna postaja, skozi katero potujejo dnevno številni tujci, ki si skoraj gotovo zažele kozarec te ali one pijače. Zanimivo je opazovati tujce, ki si želijo pijačo, cigarete in podobno, toda postreženi so zelo slabo. Le potniki iz železniškega voza, ki se ustavi pred bifejem, so lahko postreženi. Kaj pa ostali? Zato bi morali na Jesenicah, vsaj v poletnih mesecih, bolj skrbeti za postrežbo potnikov, ki potujejo skozi Jesenice.

H. B.

Apno, apno, apno!

Kdo bi mislil, da na Jesenicah, kjer pridobivajo dnevno več ton živega — pravzaprav že gašenega — apna le-tega ni mogoče dobiti v manjših količinah. Ljudje hodijo danes od vrat do vrat, ker potrebujejo le 40, 50 ali morda nekaj več kg apna, da bi si pobelili dom. To je seveda iz zdravstvenih ozirov tudi potrebno, pa ne le to, čistoča je vir zdravja, pravijo!

Toda za marsikoga, ki nima poznanstva s imetnikom apna, je to nerešljiv problem. Bil sem ravno pri gradbenem podjetju »Sava«, ko se je oglasil možakar, ki bi rad apno, da bi pobelil in očistil stanovanje. V podjetju mu apna niso dali, ker menda niso pooblaščeni za prodajo na drobno. Možakar je potrkal že na več vrat, toda zaman. Povedali so mi še, da je takih primerov na desetine . . .

Kdo naj bi bil na Jesenicah najbolj poklican, da bi preskrbel prebivalcem apno v manjših količinah? Prva gotovo jeseniška »Železnina«, ki zalaga jeseniški trg z vsem gradbenim materialom, kurivom in vsemi mogočimi drugimi predmeti in naj bi ga tudi z apnom, ki je na Jesenicah doma. Morda ovira podjetja majhen zaslužek? Vendar trgovsko podjetje, ki se ukvarja z uslugami, ne bi smelo računati zgolj na dobiček. Morda bi se dalo rešiti tudi tako, da bi kako gradbeno podjetje prevzelo preskrbo z apnom. Na vsak način je potrebno o tem razmisliti in nekaj storiti, da ne bo vsak interesent za manjše količine apna prisiljen napraviti jamo in kupiti vagon živega apna za svoje majhne potrebe.

Kdaj bo na Blejski Dobravi dovolj pitne vodne?

Že nekaj let gradijo na Blejski Dobravi nov vodovod, ki naj bi preskrbel prebivalce s pitno vodo. Za vodovod je bilo porabljenih več kot milijon dinarjev in kaže, da je dograjen. Toda vode kljub temu še nimajo dovolj, morda celo manj kot jo je nudil stari vodovod — če ga lahko tako imenujemo. Včasih, in to je precej pogostokrat, je tudi toliko ni, da bi se delavci, ki delajo na reparacijskem skladišču jeseniške Železarne lahko napili. Iskati jo morajo v 10 minut oddaljenem studencu. Kako naj se potem pred malico in po delu umijejo? Pa tudi stranke v okolici nimajo dovolj vode. Nekatere jo hodijo iskat na železniško postajo, preko osmih tirov in če upoštevamo velik promet na železnici, ne bo čudno, če se bo kak dan zgodila nesreča. Tudi v v sasi se pritožujejo ker jim manjka vode. Zato bi bilo prav, da bi ljudje od vodovodne skupnosti pregledali zadevo in uredili potrebno, da bo tudi na Dobravi dovolj vode.

-k-e-

Kamniške trgovine

Trgovine bodo odslej v Kamniku odprte ob sobotah samo do 12. ure, mesnice pa tudi v nedeljo dopoldne. Občinski odbor je odklonil predlog krajevnega sindikalnega sveta o dežurnih trgovinah v soboto popoldne. Zato pa so zdaj trgovine odprte pol ure več v popoldanskem času. Občinski odbor je soglašal tudi s tem, da se vino prepove kot tržni predmet. Doslej so namreč prodajali vino na trgu „pod vejo" ves dan.

Ljudje in dogodki

Svetle perspektive

Po vsem svetu so zadovoljni z rezultati ženevske konference

Kdor je pričakoval od ženevske konference čudežev, jih ni dočakal. Vsi pa, ki so trezno ocenjevali možnosti, ki jih je tak — razmeroma kratek — sestanek štirih velikih dajal, so z uspehi več kot zadovoljni.

„Duh Ženeve" je potrdil, da so vsa prizadevanja, urejati medsebojne odnose med državami s silo, zašla v slepo ulico. Nov ton v razgovorih med predsedniki vlad Francije, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav Amerike, je pokazal svetlo perspektivo bodočega razvoja mednarodnih odnosov.

Nekateri so nezadovoljni zato, ker so doseženi rezultati 7-dnevnega razgovarjanja zanje premalo konkretni. Ti ljudje — med katerimi je precej zapadnonemških komentatorjev, ki so pričakovali od ženevskega sestanka najmanj rešitev nemškega problema (in še to po njihovih receptih) — mislijo, da ni uspeha, če se trenutno ne da našteti na prste točke, o katerih so se sporazumeli. Pri tem pa pozabljajo, da je doslej oviral sporazumevanje med blokoma bolj način razgovarjanja, kot pa konkretne teme, o katerih so razgovarjali. Za uspešno nadaljevanje pogajanj in za dokončno ureditev nerešenih vprašanj, je bilo treba najti torej predvsem skupni jezik. Ta skupni jezik pa so našli veliki štirje prav v Ženevi.

Sedaj se spet lahko razgovarjajo predstavniki dveh blokov kot ljudje z ljudmi. Sedaj ne gre več za to, kdo bo koga. Sedaj so pripravljeni drug drugemu upoštevati njegovo stališče. Kot da simbolizirata to novo vzdušje, ki je prevladalo v Ženevi, sta si po desetih letih dva stara vojna tovariša, predsednik ZDA Eisenhower in član sovjetske delegacije maršal Žukov spet stisnila roke, kot takoj po vojni nad skupnim sovražnikom.

To novo vzdušje je nedvomno izredno konkreten sad ženevskih razgovorov. To je temeljni kamen za krepitev miru v svetu, na osnovi izglajevanja nasprotij med bloki, torej na osnovi počasnega odmiranja blokov in podiranja „železnih zaves".

Pa poglejmo, kaj menijo o konferenci in njenih uspehih posamezni ugledni državniki. Predsednik ZDA Eisenhower je v zaključnem govoru med drugim dejal: „Ta konferenca je bila zgodovinski sestanek. Nismo prišli sem, da bi dosegli neke definitivne sporazume. Prišli smo, da vidimo, če lahko skupno najdemo pot, ki naj privede do rešitve in zjasni perspektive svetovnega miru. In po mojem mnenju so te perspektive miru, pravice, blagostanja in svobode sedaj svetlejše . . ."

Sovjetski predsednik vlade Bulganin je prav tako v zaključnem govoru podčrtal, da je ženevska konferenca okrepila zaupanje med vladami velikih štirih. „Če bomo verni duhu Ženeve", je dejal na koncu, „bomo ohranili mir in narodi bodo osvobojeni strahu." Prav tako je pomembna izjava britanskega zunanjega ministra Mac Millana, da vojne ne bo. Slične izjave so dali ostali udeleženci konference. Polni optimizma so tudi komentarji vsega svetovnega tiska.

V Ženevi je bil nedvomno dosežen pomemben sporazum. Vse, o čemer so razgovarjali veliki štirje se seveda ne bo dalo urediti gladko in brez težav. Vendar je najvažnejše, da se je sploh začelo urejati te probleme in da se je začelo razgovarjati na jeziku pomiritve in sporazumevanja.

In neposredni rezultati? — Štirje predsedniki vlad so se sporazumeli, da je treba predvsem nadaljevati razgovore o evropski varnosti in združitvi Nemčije. O teh problemih bodo razpravljali v oktobru zunanji ministri — tudi to pot v Ženevi. Nadalje so se sporazumeli, da je treba zmanjšati oborožitev in oborožene sile. O teh problemih bo razpravljala že 29. avgusta razorožitvena komisija OZN v New Yorku. Prav tako so izmenjali mnenja o odnosih med Vzhodom in Zahodom. Ti odnosi naj bi po mnenju predsednikov vlad pomagali zbližati narode in ustvariti vzdušje medsebojnega zaupanja.

Nedvomno takih rezultatov konference ne gre podcenjevati. O tako dalekosežnih dogovorih ljudje pred letom ali dvema niso mogli niti sanjati!

Rezultati z ženevske konference posebno vesele nas Jugoslovane. Mi smo že vsa leta po vojni vztrajali na stališču medsebojnega sporazumevanja med državami, da se ohrani mir v svetu. Ženeva pomeni triumf politike mirne koeksistence. Pionir te politike v Evropi pa je — brez samohvale — Jugoslavija.

S. B.

Govor predsednika Tita

na velikem zborovanju v Karlovcu

(Nadaljevanje s 1. strani)

nad 400 milijonov dolga, obresti od te vsote pa znašajo za obdobje, v katerem jih moramo plačati, približno 90 milijonov dolarjav. To ni majhna vsota. Ali je bilo potrebno, da je tako, če bi ravnali z nami tako, kakor zasluži naše ljudstvo, ki je dalo v veliki osvobodilni borbi bogat prispevek v krvi in človeških žrtvah za zmago zaveznikov nad fišističnimi osvajalci. Če bi bilo na drugi strani razumevanje, ali je bilo potrebno, da smo se tako zadolžili? Ne, ne bi bilo potrebno. Poglejmo zakaj ne. Ob sklepanju mirovne pogodbe nismo našli razumevanja v tem smislu, da bi videli, kaj in koliko je bilo pri nas porušeno, kakšen rušilni učinek je imela okupacija v naši deželi glede na vse naše notranje življenje. Za to niso imeli razumevanja in mi nismo dobili reparacij. Je pa še nekaj, in sicer da tistega, kar je predvideno z londonsko pogodbo, še nismo mogli doseči. Od Zahodne Nemčije na primer bi morali po londonski pogodbi, ker je Nemčija razdeljena in dokler ne bo združena, dobiti 66% raznih dolgov, ki jih je imela Nemčija nasproti Jugoslaviji.

Nemški dolgovi

Prvi dolgovi izvirajo iz odnosov naših delavcev, ki so jih med vojno hočeš nočeš odvlekli v Nemčijo na delo in ki so tam plačevali prispevek za socialno zavarovanje. Naša država za to ni dobila odškodnine in mi moramo tem ljudem pri nas plačevati pokojnine, ko dosežejo določeno starost. Mi jim moramo plačevati pokojnine tudi za to obdobje. Nekateri teh ljudi so že dosegli za pokojnino potrebno starost. Ta vsota znaša najmanj kakih 70 milijonov dolarjev ali nekaj nad 400 milijonov nemških mark. Mi imamo točno dokumentacijo, koliko ljudi so odpeljali v Nemčijo in koliko imajo ti ljudje skupaj plačanih let zavarovanja. Teh ljudi je bilo nad 300.000, plačani znesek zavarovanja pa znaša približno milijon in sto let. Vrednost tega plačanega zavarovanja znaša 70 milijonov dolarjev.

Razen tega imamo še razne klirinške dolgove v Nemčiji, ki so nastali med vojno. Bili so razni dolgovi za naše železnice, s sredstvi katerih so odvažali iz naše države v Nemčijo naša narodna bogastva. Tudi ti dolgovi niso plačani. Imamo pa še celo vrsto takšnih dolgov, takšnih naših terjatev od Nemčije. Z Nemci smo se skušali pogoditi, toda doslej je bil vsak poskus zaman. Tako nam za kakih 338 tisoč delavcev oziroma za milijon in osem sto let socialnega zavarovanja teh ljudi ponujajo samo tri petine prave vrednosti. Od kod in zakaj to, ko gre vendar za dolg, ki nam ga morajo plačati? (Odobravanje.)

Dalje, na podlagi čl. 5 londonskega sporazuma imamo v Nemčiji terjatve, ki bodo aktivirane po združitvi Nemčije in ki znašajo približno 2688 milijonov nemških mark ali kakih 450 milijonov dolarjev.

Sadovi beograjskih razgovorov

Mi imamo še druge terjatve zunaj, razen tega kar nam mora plačati Nemčija. Tu bi omenil, da imajo tudi vzhodne države terjatve nasproti naši deželi. Če pa smo že pri tem, bi hotel danes tu izjaviti, da je bil razgovor s sovjetskimi voditelji, ki smo ga imeli v Beogradu, v vsakem oziru zelo koristen. Sovjetski voditelji so ne le takorekoč vzeli krivdo za tisti spor z naših ramen, marveč so bili uvidevni tudi glede gmotne škode, ki so nam jo storili s tem sporom. Seveda mi nismo zahtevali in oni tudi ne bi privolili, da bi zahtevali to v obliki nekakšne „vojne" škode. Sovjetski voditelji so razumeli naše gospodarske težave in črtali naš dolg v znesku nad 90 milijonov dolarjev. Po mednarodnem pravu bi lahko mi to odškodnino izterjali, toda to bi bila zelo slaba stvar. Bolje je bilo urediti zadevo tako. Mi smo jim bili dolžni od leta 1948 za razne surovine, za koks, za surovo olje in drugo, pa tudi za orožje, ki smo ga na podlagi trgovinske pogodbe dobivali po vojni od njih. Naši dolgovi so znašali nad 90 milijonov dolarjev. Ta dolg nam je zdaj Sovjetska zveza črtala in nas o tem obvestila z aktom. To je velika vsota za našo majhno deželo, za naše gospodarstvo.

Razume se, da mi zdaj pričakujemo, da bodo ubrale to pot tudi druge vzhodne dežele, ki jih ne zadene nič manjša krivda za tisto, kar so storile nasproti Jugoslaviji glede gospodarske blokade itd., marveč, če upoštevamo celotne številke, morda še mnogo večja. Upam, da bodo tudi te dežele ubrale to pot, potem ko je Sovjetska zveza dala vzgled, kako je treba ravnati z deželo, ki se je rehabilitirala kot nedolžna.

Tu bi hotel primerjati ta ukrep Sovjetske zveze, ki nam je pomagala s tem, da je črtala te dolgove, z ravnanjem Zahodne Nemčije. Nemčija, bivša fašistična, se je seveda vojskovala tu pri nas s puško in bajonetom. Za to je odgovoren ves nemški narod, kajti nekdo mora biti odgovoren za tisto, kar so pri nas porušili. Nemčija mora to storiti in zato naj Nemci nikar ne misijo, da bomo odstopili od svojih minimalnih zahtev. (Odobravanje.) Mi ne moremo odstopiti od teh minimalnih zahtev, ker to niso reparacije, marveč dolg.

Plačilo dolga moramo zagotoviti

Mi proti Nemcem nimamo ničesar ne v političnem, ne v kakem drugem oziru. Mi smo zmeraj stali nasproti Nemčiji na najbolj realnem stališču, kolikor je bilo le možno, nasproti njenemu razvoju in ravnanja z njo itd. Mi smo prvi izjavili, da se mora Nemčija združiti, da mora nemški narod sam spregovoriti svojo besedo, da ima Nemčija pravico do suverenosti, da ima pravico tudi do delne oborožitve, ki ne presega meje potrebe glede obrambe dežele. Mi smo Nemčijo politično podpirali in jo bomo podpirali tudi v prihodnje. Zakaj se je torej postavila na takšno stališče proti nam, ko gre za naše koristi, ko gre za dolgove Nemčije naši deželi?

Mi smo se, kakor v nekaterih drugih deželah, zadolžili v Nemčiji za dobrih 70 milijonov dolarjev za uvoz opreme, potrebne za našo industrijo. Mi plačujemo od teh 70 in nekaj milijonov dolarjev približno 10 milijonov obresti. Nemcem gredo naše obresti, nam pa ne gredo obresti od tistega dolga, ki bi nam ga morali plačati in o katerem nočejo skleniti pogodbe. Ali lahko mi to trpimo? Ne moremo! (Dolgotrajno odobravanje.) Zato pravim tu, da bomo prisiljeni na kak drug način zaščititi svoje koristi. Na način, ki je možen. Mi namreč nismo tako slepi, da ne bi videli, da Nemcem plačujemo, oni pa nam ne plačujejo. Mi pričakujemo od njih, da bodo to vprašanje uredili. Morda so imeli doslej kake druge opravke, toda v neskončnost tega ni moč zavlačevati in od nas ne morejo zahtevati tolikšnih gmotnih žrtev, ker bi bilo to preveč. Mi smo prispevali dovolj človeških žrtev, dali smo dovolj gmotnih žrtev, zdaj pa naj si oni prizadevajo, da bodo vsaj nekaj prispevali k celjenju naših ran.

Vidite, tovariši in tovarišice, vsi naši dolgovi v tujini ne presegajo zneska terjatev, ki jih ima naša država. Toda stvar je v tem, da mi izpolnjujemo svoje vsakdanje obveznosti v breme standarda našega ljudstva, oni pa jih ne izpolnjujejo. Zdaj je prišla stvar že tako daleč, da moramo ta vprašanja v kratkem času urediti." (Odobravanje.)

Perspektive našega razvoja

Nato je predsednik Tito govoril o perspektivah našega notranjega razvoja. Dejal je:

„Mi smo doslej prispevali velikanske napore, da bi zgradili temelje naše industrializacije. Menim, da smo tako rekoč že dosegli tisto, kar smo nameravali doseči. Seveda, kadar gradiš, ti nikoli ni dovolj in zmeraj vidiš, da bi bilo potrebno še to in ono. Toda mi smo zabredli v precejšnje dolgove. Malo prej sem govoril o njih. Vsak novi objekt velikega kalibra nas znova zadolži v tujini in spet moramo delati dolgove zunaj, ker nimamo razpoložljive valute, da bi lahko takoj plačali. Zato menim, da bi morali ubrati drugo, lažjo pot. Minili so že časi, ko se nam je mudilo, zdaj se nam ne mudi več tako zelo, naj pa tudi mlajši, ki pridejo za nami nekaj store. (Odobravanje in smeh.) Naj gradi naprej mlajši rod, saj ima na čem graditi. Želel bi, da bi se to breme nam nekoliko zmanjšalo. Bojim se namreč, da zdaj spet ne bi zabredli v izgradnjo novih velikih podjetij, velikih hidrocentral itd. Da nam so potrebne elektrarne, mi imamo mnogo vodne sile, mi imamo velike možnosti in mi bomo gradili. Toda zdaj moramo iztegniti noge toliko, kolikor nam dopušča odeja, ne pa preveč, da bi nam molele izpod nje.

Po mojem mnenju, tovariši in tovarišice, bi si morali prizadevati, da bi čim prej vzpostavili v naši zunanje politični bilanci ravnotežje, ker nas takšno stanje močno ovira. Dograditi moramo tiste ključne objekte, ki so v izgradnji že znatno napredovali in ki so nujno potrebni za naš nadaljnji notranji razvoj. Ni težko uganiti, kateri so ti objekti. Mi jih poznamo in mi to moramo storiti. Menim pa, da imamo objekte, ki so v načrtu ali pa ki smo jih že začeli graditi, pa niso nekaj nujno potrebnega, nekaj perečega, objekte, ki niso tako važni kakor ključni, brez katerih ne bi mogli napredovati. Za takšne objekte bi bilo treba rok nekoliko podaljšati, ker še ne pomenijo ozkega grla v našem gospodarstvu. Radi bi imeli več, da bi se nekoliko hitreje razmahnili. Toda takšnih objektov ni moč dograditi naglo, marveč traja to pet ali več let. A tistim ljudem, ki so sodelovali v boju, se to ne zdi kratek, marveč dolg rok. Mi bi radi razširili tista podjetja, ki jih že imamo, in modernizirali zastarela. Skratka, mi moramo za zdaj forsirati tista podjetja, ki bodo čimprej dajala proizvode, da bomo otipljivo videli sadove dosedanjega dela, da nam bodo njihovi proizvodi pomagali dvigniti življenjski standard, na drugi strani pa, da bomo dosegli tudi ravnotežje v naši zunanji plačilni bilanci. Takšna podjetja moramo forsirati, ker imamo zdaj v Jugoslaviji precej tovarn in drugih podjetij, ki ne obratujejo s polno zmogljivostjo. Zakaj ne obratujejo? Zato, ker smo gradili velikanska podjetja, zato, ker je trajala ta izgradnja po pet in šest let, zato, ker so ta podjetja odvisna od uvoza surovin, za surovine pa moramo plačati mnogo dolarjev, ki jih nimamo. Mi imamo dolarje za tisto, kar je najnujnejše, kajti naš izvoz industrijskih izdelkov še ni dovolj razvit, naš izvoz kmetijskih pridelkov pa vpliva na naš življenjski standard in povzroča naraščanje cen v naši deželi. Mi smo bili primorani izvažati tudi tisto, kar nam je potrebno, da bi lahko uvozili nekatere surovine, potrebne posameznim velikim podjetjem. Tako so nam takšna velika podjetja delala težave, ker smo odvisni od ljudi v tujini.

Mislim, tovariši in tovarišice, da je treba ta podjetja, ki jih imamo, zaposliti s polno zmogljivostjo. Če nam manjka kak stroj, ga bomo kupili. Gradili pa bomo, denimo, manjša podjetja, za katera imamo surovine doma, kakor je nafta in drugo. Takšna podjetja je treba razvijati, kajti zanje ne potrebujemo mnogo investicij. Razvijati je treba tista podjetja ki nam bodo takoj dajala proizvode. Skratka, treba je nekoliko bolje gospodarsko gledati, upoštevati domače vire in si prizadevati, da jih bomo izkoristili, da bodo čimprej dostopni našim ljudem za zboljšanje njihovega življenjskega standarda.

Nato je govoril tov. Tito o komunah in poudaril, da uveljavljanje komunalnega sistema ne pomeni razkosavanje naše države, marveč uveljavljanje socialističnih načel pri upravljanju naše državne skupnosti. Zatem je govoril še o perspektivah svetovnega miru in dejal, da svet noče vojne. Govoril je tudi o odnosih z Vzhodom in poudaril, da se normalizirajo, da pa to ne pomeni, da bomo prekinili odnose z Zahodom.

Ob 50-letnici jeseniškega zdravnika dr. Milana Čeha

22. let neumornega dela med gorenjskim prebivalstvom

V teh dneh praznuje svoj 50. rojstni dan jeseniški zdravnik, dr. Milan Čeh. Rodil se je 2. VIII. 1905 v Pesnici pri

Mariboru kot sin zdravnika. Srednjo šolo je obiskoval v Mariboru, visoko pa v Gradcu. Prvotno se je hotel posvetiti kemiji. Ker pa mu to kot Slovencu ni bilo mogoče, se je posvetil očetovemu poklicu. Za doktorja vsega zdravstva je promoviral 16. I. 1932 in že v naslednjem letu, t. j. 1933, nastopil na Jesenicah službo zdravnika Bratovske skladnice. Nato je bil skozi vsa leta zdravnik Socialnega zavarovanja in zdravnik splošne prakse za območje Jesenice. Po osvoboditvi je postal šef obratne ambulante Železarne Jesenice. V teku svojega delovanja na Jesenicah je postal jubilant med prebivalstvom zelo priljubljen in spoštovan. Med okupacijo je pomagal partizanskim enotam z zdravljenjem in z zdravili, za kar je bil nekaj časa zaprt v Begunjah. Mnogo se ukvarja s problemi žarišč infekcij in rad zasleduje nove pridobitve našega zdravstva, ki jih s predavanji prenaša na prebivalstvo Jesenic. Med organizacijami je poznan kot zdravnik - predavatelj, ki se slehernemu vabilu rad odzove. Po številnih zdravstvenih predavanjih je zaslovel na Jesenicah in v okolici.

K njegovemu življenjskemu jubileju mu prebivalstvo Jesenic čestita in želi nadaljnjih uspehov na zdravstvenem področju.

Proslava občinskega praznika v Kamniku

Veliko zborovanje na trgu

Kamnik 27. maja. Že ves teden so se pripravljali Kamničani na svoj občinski praznik. Višek slavja je bil sinoči, ko je bilo na glavnem trgu veliko množično zborovanje. Danes dopoldne pa je občinski ljudski odbor imel svečano sejo.

Med vsemi prireditvami so bile najštevilnejše športne. V nedeljo dopoldne je bil moštveni šahovski brzoturnir za prehodni pokal SZDL, sinoči so bile plavalne tekme med plavalnim kluboma Kamnik in Kranj, nocoj bo nočni štafetni tek za prvenstvo med sindikalnimi aktivi kamniških podjetij, v nedeljo pa bo kot zadnja prireditev v tednu praznovanja občinskega praznika strelsko tekmovanje vseh družin kamniškega okoliša.

Kot smo že omenili pa je pomenilo višek praznovanja sinočnje množično zborovanje. Na trgu se je zbralo približno 2000 meščanov in okoličanov. Pod tribuno se je razvrstila godba Ljudske milice iz Ljubljane ter pevska zbora „Solidarnost" in „Lira" iz Kamnika. Državno himno je zaigrala godba LM, v imenu SZDL kamniške komune pa je otvoril zborovanje tov. **Cerkvenik**, ki je nato predal besedo predsedniku LOMO Kamnik **Alfredu Janku.** Tov. Janko je v kratkih besedah orisal pomen kamniškega občinskega praznika. Poudaril je, da je bil Kamnik leta 1941 med prvimi našimi mesti, ki se je z orožjem uprl okupatorju. Da se je upor tako zgodaj in tako množično razplamtel ima največ zaslug tedanji vojni komite, katerega so vodili: sedanji ljudski poslanec Tomo Brejc, predsednik LOMO Ljubljana Marijan Dermastia in član republiškega odbora ZSS Tone Sturm.

Po govoru predsednika sta pevska zbora „Solidarnost" in „Lira" zapela nekaj narodnih in partizanskih pesmi.

Že popoldne so člani Zveze borcev in kluba rezervnih oficirjev iz Kamnika izobesili bojno zastavo na 711 m visoki Špici nad Kamnikom, na istem mestu, kjer je prvič zavihrala pred 14 leti na večer vstaje. Položeni so bili tudi številni venci na grobove talcev in padlih borcev ter pred spomenike in spominske plošče.

Danes dopoldne pa je bila ob 10. uri v sejni dvorani LOMO slavnostna seja Ljudskega odbora mestne občine Kamnik in nekaterih povabljenih.

Volitev odbornikov za novi odbor

Pretekli ponedeljek je bila v sejni dvorani na Jesenicah 44. redna seja ljudskega odbora mestne občine s precej obsežnim dnevnim redom.

Odborniki so najprej poslušali poročilo o delu pripravljalnega odbora za formiranje jeseniške komune na področju bodoče komune. Odbornikom je poročal predsednik pripravljalnega odbora **Maks Dolinar.**

Po poročilu so odborniki prešli na volitve odbornikov ljudskega odbora, ki bodo v bodočem odboru komune. Od dosedanjih 35 odbornikov so jih izvolili 27. Razen odbornikov z Jesenic bo v novem ljudskem odboru komune še 5 odbornikov iz Žirovnice, 5 iz Kranjske gore in 3 iz Mojstrane. Bodoči ljudski odbor bo štel 40 odbornikov.

Nadalje je ljudski odbor potrdil zaključni račun finančno samostoj. zavodu „Mestna lekarna" z Jesenic. Sprejel je tudi predlog za spremembo proračuna za letošnje leto. Potrdili so tudi pravila finančno samostojnemu zavodu „Klavnica".

Po srečanju kurirjev v Stični

Spomini . . .

Šest se nas je zbralo v Škofji Loki — šest še živih kurirjev s svojim komandantom Jankom. Naš namen je bil, da obiščemo v čast zbora kurirjev relejnih postaj, po kurirskih stezah partizanske družine in jim ponesemo tople pozdrave.

Od Zaloškega mostu, začetka naše trodnevne poti, nas je vodila pot najprej v območje kurirske postojanke G 11. Mimo Globeli, nekdanjega našega vsakodnevnega zatočišča, smo prispeli k Muštru, kjer smo se z vse preskromnim darilom hoteli vsaj malo oddolžiti za vse tisto, kar smo tu dobili v času narodnoosvobodilne borbe. Čez Martinj vrh smo se na poti mimo Mešiča veselo zavrteli z domačimi dekleti in v najlepšem razpoloženju nadaljevali pot na Stari vrh ter prespali v domu SK »Ločan«.

Ob prvih žarkih jutranjega sonca smo bili že na Javorjah. V Delnicah smo prav tako pustili nekaj naših daril. Ob desetih dopoldne so nas nad vse lepo sprejele Poljane. Taborniki z Visokega, tamkajšna počitniška kolonija in prebivalstvo nas je pričakalo pred kulturnim domom. Nosilec spomenice 1941 Rafael Buh in predsednik ObLO Janko Bernik sta nas pozdravila s kratkim nagovorom, mali ciciban Vojko pa nam je poklonil šopek cvetja.

Za kratek čas smo se nato na naši poti ustavili med visoškimi taborniki in jim pripovedovali nekaj doživljajev iz kurirskega življenja. Ob prihodu v Škofjo Loko našega svečanega razpoloženja ni zmotil skromen sprejem. Na grobu borcev smo položili venec, nato pa nadaljevali pot skozi Puštal proti Ožboltu. Po celodnevnem maršu se nam je počitek pri Poljančevih kaj dobro prilegel. Zadnji dan naše patrole, 17. julija, smo čez Kozjek prišli v Polhov Gradec. Tu smo se udeležili odkritja spomenika padlim borcem Dolomitskega odreda in žrtvam fašističnega nasilja. Med številne vence množičnih organizacij in svojcev padlih, smo položili tudi našega. Kmalu za tem pa smo nadaljevali pohod v Medvode.

Popoldne ob treh smo se srečali s patruljo kurirjev z Gorenjske, katera je prispela sem iz Bohinja preko Jesenic in Drage. V skupnem nadaljnem pohodu smo z godbo odšli pred spomenik žrtev NOB in položili venec.

Med skupnim prigrizkom smo obujali spomine na nekdanje kurirsko delo. Polni nepozabnih vtisov, v najlepšem razpoloženju, smo si želeli 21. julija v Ivančni gorici, na skupnem zboru kurirjev Slovenije, skorajšnjega svidenja.

Lojze — G 11

Spet so stopili na zdaj že zarasle steze

Partizanska inznajdljivost je prišla morda najbolj do izraza v organizaciji kurirske službe. Brez kakršnihkoli tehničnih pripomočkov so prenesli partizanski kurirji obvestilo v manj kot dveh dneh po drugi relejni liniji s Primorske na Koroško. Del te poti je vodil čez Jelovico in Pokljuko. Tu je bila pot razmeroma varna, toda treba je bilo čez dolini Save Bohinjke in Dolinke, mimo postojank, čez proge, ceste, mostove. Na teh poteh je padlo nešteto kurirjev. (Samo v zimi 1942/43 v Soteski — skoraj na istem mestu — trije). Vendar je prihajala pošta v partizanske enote in na teren vedno zanesljivo in ob pravem času.

Letos so se zbrali kurirji v Stični in obudili spomine s svojih nevarnih poti. Gorenjski kurirji so spet stopili na zdaj že zarasle steze druge in tretje relejne linije. Zdaj sicer za to ni bilo potrebe, vendar so njihove noge spet stopale na mah in listje neslišno kot nekdaj. Na pot so stopili v Bohinju, prešli Pokljuko in Mežakljo ter pobočje Karavank do Drage. Tu so na grobovih talcev predali štafetno palico kurirjem nekdanjega Kokrškega odreda, talcem pa so se oddolžili z vencem.

Kmalu bodo zaključena dela na adaptaciji kulturnega doma v Podnartu

Razstava jeseniških fotoamaterjev

Razstavljene slike so ilustracija življenja, dela in prizadevanja

Pred dobrimi tridesetimi leti so v okviru takratnega alpinističnega društva „Skala" ustanovili na Jesenicah fotoamaterski klub. Iz njega so izšli mnogi priznani fotoamaterji in mojstri umetniške fotografije. S svojimi deli so v vseh štiridesetih letih polnili časopise, revije in knjige ter sodelovali na neštetih razstavah. Med okupacijo so skrivaj posneli marsikateri okupatorjev zločin in prinesli iz narodnoosvobodilne borbe mnogo dragocenega slikovnega materiala. Danes nosi klub ime po prvoborcu Andreju Prešernu iz Gorij, ki je v septembru 1941. leta padel na Mežaklji.

Med številnimi proslavami ob občinskem prazniku Jesenic je nedvomno razstava fotoamaterjev zelo pomemben prispevek k svečanemu vzdušju. V mali dvorani Delavskega doma je razstavljenih dvainsedemdeset slik — večinoma dokumentov pretekle in sedanje dobe. Deset avtorjev razstavlja najpomembnejše slike dogodkov, ki so v zadnjih dvanajstih letih pritegnili in razgibali njihovo oko in čustvo. Ta razstava je že četrta po osvoboditvi. Kvaliteta razstavljenih slik lepo prikazuje prizadevanja, dosežene uspehe in

Andrej Prešeren

umetniško potenco posameznih avtorjev ter fotoamaterskega kluba v celoti.

Nekatere razstavljene slike smo videli že v časopisih, umetniških zbornikih in knjigah ter revijah, vendar zažive in spregovore šele v takšni idejni družčini, kakršna je razstava jeseniške zgodovine v sliki za minulo desetletje. Posamezna poglavja iz te zgodovine niso dovolj zastopana in nekatera so celo izpuščena, vendar so na razstavi dovolj močno zastopani vsi najpomembnejši dogodki, da učinkuje kot idejna celota. Umetniška kvaliteta nekaterih slik močno izstopa, vendar na razstavi ni slike, ki bi ne dosegala potrebne umetniške ravni. To priča o dovolj kritičnem odnosu pri izboru razstavljenega materiala. Upoštevajoč, da stoje za tem odnosom ljudje, ki so si ob dolgoletnem delu in izkušnjah izoblikovali zelo resen kriterij za ocenjevanje črnobele umetnosti, lahko razumemo poslanstvo, ki ga opravlja jeseniški fotoamaterski klub.

Prve slike nas seznanijo s starimi znanci — borci Jeseniško - Bohinjskega odreda. Nato pa se naš pogled ustavi ob ruševinah, v katere so spremenile zavezniške bombe Jesenice na začetku zadnjega vojnega leta. Od tod dalje pa je čutiti boljše razpoloženje. Izginjajo ruševine, širi se Železarna, rasto nove naprave in ritem dela nas prevzame, ko se ustavljamo pred podobami. Mimo portertov železarjev, dogodkov ob slavnostih in praznovanjih, preidemo do naravnih lepot jeseniške okolice,

Jesenice, Blejska cesta 4
Foto: Matevž Mikelj

ki so jih ujeli foto-amaterji v svoje leče.

O vsaki posamezni podobi bi se dalo mnogo govoriti, kajti dinamika in izrazna moč, ki sta svojska za razstavljena dela, nas silita k temu. Vendar to na tem mestu ni mogoče.

V celoti velja, da so se jeseniški fotoamaterji s to razstavo lepo predstavili jeseniški javnosti in dali primeren prispevek k praznovanju občinskega praznika.

Ž. F.

Prvi maturanti na loški gimnaziji

Desetletnica osvoboditve je pomenila za loško šolstvo še dva posebno pomembna praznika: 10-letnico gimnazije, ki je prav letos dala prve maturante. Tem praznikom je dalo poudarek tudi dejstvo, da je bil predsednik izpitne komisije loški rojak, ljudsk poslanec univ, prof. **Boris Ziherl** in da so prvi maturantje — kar je tov. Ziherl ob zaključni svečanosti posebej naglasil — večinoma delavsko - kmečkega porekla in bodo tako tvorili tisto našo novo, delavsko inteligenco, ki jo naša domovina potrebuje. Od 26 kandidatov je 34,6% delavskega, 26,9% pa kmečkega porekla. Izdelalo je 21 kandidatov (80,76%), 1 kandidatinja je bila oproščena ustnega dela izpita, pet jih ima popravne izpite, dočim zavrnjen za leto dni ni bil nihče. Kandidati so po splošnem mnenju pokazali solidno znanje, precejšnjo razgledanost in resnost. Najboljši dijakinji na zavodu, maturantki **Manici Štuklovi** je tov. Ziherl kot osebni dar izročil vseh 7 zvezkov Cankarjevih zbranih del.

Po maturi so napravili ekskurzijo po Jugoslaviji, ki je trajala 14 dni. Vsem tistim podjetjem in ustanovam, ki so z blagohotno uvidevnostjo finančno omogočili ekskurzijo, se prvi loški maturantje najlepše zahvaljujejo. Največ razumevanja je pokazal sam LOMO Škofja Loka, ki je dal za maturante 85.000 din.

—jn—

DRUŽINSKI POMENKI

Vrt naj vas razvedri

Človek si po delu vedno želi oddiha v naravi. Zato radi hodimo na izlete in uživamo v občudovanju prirodnih lepot, zato si meščan vsak dan želi sprehoda, po parku, tisti pa, ki jim hišo obdaja vrt, z veseljem prebijejo svoj prosti čas v njegovi senci ali na soncu med cvetnimi gredicami.

Namen vrta je torej predvsem ta, da se v njem pomirimo in spočijemo. Tvoril naj bi harmonično celoto z našim stanovanjem. To pa zahteva od nas oziroma od arhitekta, ki gradi hišo, tudi skrbne estetske ureditve. Vrt je razširjeno stanovanje, zato mora biti intimen kakor prostor, v katerih prebivamo. Učinkovati mora sproščeno, nevsiljivo in domače. Zaradi tega se moramo pri urejanju izogniti vsega, kar bi lahko povzročilo prenatrpanost, ki nas samo utruja.

Seveda pa je treba zunanji izgled in obliko vrta v prvi vrsti prilagoditi okolju, v katerem stoji hiša. Vrt na ravnini se bo razlikoval od vrta v gorskih predelih, a vrt ob morski obali bo zopet čisto drugačen. Čim manj izumetničenosti in ekstravaganc vnesemo vanj, tem bolj skladen bo z naravo, ki ga obdaja.

Marsikje se tudi dogaja, da uporabljajo vrt za skladišče nepotrebne navlake in odpadkov. Preluknjani lonci, zamazane steklenice, staro železo in podobni predmeti nikakor ne sodijo tja, saj popolnoma uničijo njegove lepote.

Vrt naj torej ne bo smetišče, pa tudi ne botanični nasad. Ni treba, da raste na njem vse cvetje in drevje, ki smo ga videli na vrtovih svojih prijateljev. Estetsko vrednost vrta predstavlja izbor in razmestitev rastlin, ne pa njihova količina. Vsak lastnik vrta bi moral pri urejevanju upoštevati dejstvo, da bo dosegel najlepši uspeh le s pravilno kombinacijo rastlin ter s spretno prilagoditvijo talnim in vremenskim razmeram.

Drobni nasvet

Preprosto sredstvo za čiščenje madežev lahko pripravimo same. Koščke mila, ki nam ostanejo po umivanju, denemo v steklenico s širokim vratom. Če nimamo teh koščkov dovolj, nastrgamo še nekaj mila. V steklenico nalijemo dobro polovico tople vode in počakamo, da se milo raztopi. Tedaj dodamo eno ali dve žlički salmijaka in prav toliko špirita. Steklenico dobro pretresemo, da se vsebina zmeša. S to mešanico lahko očistimo najraznovrstnejše madeže. Seveda moramo nato čiščena mesta sprati s čisto vodo.

Moda

Elegantna bela obleka z uvezenimi živobarvnimi cveti na krilu se vam bo lepo podala na sprehodu ob morski obali

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Časopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK« Kranj, Koroška cesta 6.

Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik.

Urejuje: uredniški odbor.

Telefon uredništva in uprave št. 475 / Tek. rač. pri KB Kranj štev. 61-KB-1-2-135 / Izhaja vsako soboto.

Letna naročnina 400 dinarjev
polletna . . . 200 dinarjev
četrtletna . . . 100 dinarjev
Posamezna štev. stane 10 din

Obvezniki predvojaške vzgoje jeseniške železarne taborijo

Vzgoja zdrave in napredne mladine

V ponedeljek, 18. julija so se zbirali obvezniki predvojaške vzgoje centra Železarne Jesenice na svojih vajah v Titovem domu. Prav vojaško so se pripravili na odhod na taborjenje v Mojstrano. Odločil sem se, da jih ob priliki obiščem.

Takoj, ko sem jih obiskal sem ugotovil, da je v taboru vojaško življenje, ki je povsem podobno življenju v armadi. Vodja in komandant taborjenja, komandir predvojaškega centra Železarne Jesenice (ob pomoči osmih predavateljev predvojaške vzgoje) skrbi za disciplino in red, za obdelavo programa predvojaške vzgoje tretjega učnega leta, za predavanja, za fizkulturo in sanitetno službo, pa tudi za igre, vaje, zabavo in kopanje ob prostem času. V taboru imajo radioaparat z zvočnikom. Lepo so se povezali z mariborskimi taborniki, ki taborijo v bližini in tudi z zagrebškimi študenti se lepo razumejo.

Prisostvoval sem predavanju prvoborca Cirila Trilerja z Jesenic, ki je pripovedoval mladincem partizanske zgodbe; videl sem resnost mladih obrazov ob poslušanju zgodb o junaških podvigih naših partizanov.

Tako organizirano taborjenje je prav gotovo velikega pomena za mladince, predvojaške obveznike in za našo armado, katere člani bodo skoraj postali. Vodja in komandant taborjenja tov. Franc Platner, ki je komandir predvojaškega centra jeseniške železarne, je ob pomoči predavateljev, Zveze borcev, LMS in komune Jesenice svoj uspeh povsem dosegel, tako da vloženi denar Železarne ni bil zaman.

P. U.

Revija potvorb

Paberki s svetovne razstave »Potvorbe v umetnosti in zgodovini« v Parizu

Pred dobrim tednom so v Veliki palači v Parizu zaprli izredno zanimivo razstavo potvorb v umetnosti in zgodovini. Razstava je poskušala zajeti vse najvažnejše potvorbe v slikarstvu, izdelovanju okrasnih predmetov in stilnega pohištva iz vsega sveta. Potvorbam v umetnosti pa je bila dodana še razstava potvorjenega denarja in drugih vrednotnic, potvorjenih poštnih znamk in potvorjenih zgodovinskih aktov. Pred očmi obiskovalca te razstave se je torej zvrstila cela revija potvorb.

Razstavno gradivo je bilo tako pestro in bogato, da bi človek potreboval več dni, če bi si hotel vse podrobneje ogledati. Ker časa ni bilo na pretek, sem natančneje ogledal le nekatere oddelke. Največ sem se pomudil v oddelkih, kjer so bila razstavljena potvorjena dela slikarskih mojstrov in v zgodovinskih oddelkih.

Uvod v slikarski del razstave je predstavljala razstava znanstvenih dokumentov velikega francoskega nacionalnega muzeja v Louvru. Ta dokumentacija je hotela ponazoriti izredno veliko vlogo, ki jo igrajo danes znanstvene metode pri ohranjevanju in proučevanju umetniških del ter pri odkrivanju potvorb v umetnosti. Razstavljeni so bili različni aparati za specialno fotografijo, mikrofotografijo, radiografijo itd.

Posebna soba je bila posvečena Leonardu da Vinciju, oz. njegovi Mona Lisi. Original Mona Lise hranijo v Louvru, njegovega „dvojnika" — za katerega trdijo, da je delo Leonardo da Vincijeve šole — pa sem po naključju pozneje videl v zasebni zbirki Harrison in sin v New Oxford Streetu v Londonu. Teh dveh slik na tej razstavi ni bilo, pač pa je bilo razstavljenih 7 potvorjenih platen, kar žal ne predstvalja več kot dobro devetino vseh doslej naštetih potvorjenih Mona Lis. Razstavljene so bile pač najznamenitejše potvorbe, ki so postale že domala tako slavne kot originala in ki jih sicer skrbno čuvajo v muzejih v Rimu, Minchenu in Londonu.

Nato so se vrstile potvorjene slike svetovno znanih mojstrov. Da bi preslepili lahkoverneže, so se avtorji teh potvorjenih platen posluževali najrazličnejših metod. Nekateri so preprosto kopirali slike velikih mojstrov in potem poskušali prodati te „dvojnike" kot original. Mnogi so pri tem tako mojstrsko opravili svoj posel, da je človek le stežka ugotovil, da delo ni originalno. Med taka dela spadajo „Monetovi" Topoli ob Eptu in Ruenska katedrala istega avtorja, nadalje „Renoirjevi" Deklici ob klavirju in „Degasova" Zvezda. Drugi pa so bili tako nespretni, da ni bilo treba mnogo napora pa je človek takoj lahko videl, da je slika potvorjena. Sem spada nedvomno „Jongkindova" Holandska pokrajina.

Spet drugi sleparji so hoteli doseči videz, da določena slika pripada kakemu poznanemu mojstru na ta način, da so od njega vzeli le določene (najbolj karakteristične) elemente, ostalo pa so dodali sami. Tako so potvorili precej Courbetovih del.

Laži — Toulouse — Lautrecovi Trije toleadorji

V posebno „kategorijo" pa spadajo tisti falsifikatorji, ki so se pri potvarjanju velikih mojstrov poslužili samo sličnih motivov in iste slikarske tehnike, medtem ko so ostalo napravili po svoje. Kot bistveni element tako potvorjenih slik, je seveda tudi potvorjen podpis „avtorja", ki naj bi razbil vse dvome v originalnost platna. Od te vrste potvorb so najbolj zapažena naslednja dela: Zasnežena pokrajina, ki so jo hoteli podtakniti Vlamincku, Glajole od laži — Renoirja, Pejsaž od „Gaugina" in šest „Toulouse - Laurecovih" olj na lepenki.

V zgodovinskih oddelkih razstave so posebno zanimive tiste potvorbe, s katerimi so poskušali priti posamezni samostani in posamezne župnije do neupravičenih dohodkov in privilegijev. V katalogu, ki je bil izdan ob tej razstavi stoji, da „je v arhivih na kupe v župniščih potvorjenih aktov. Večina potvorb je zelo starih — največkrat izhajajo iz 9. stoletja..."

V 9. stoletju, pa tudi v poznejšem srednjem veku, so bili ravno samostani in župnišča centri pismenosti in nosilci tiste male kulturne dediščine, ki je ostala iz antike. Ta intelektualni monopol pa so izkoristili — kot je razvidno iz razstavljenih aktov — za krepitev svoje ekonomske moči. Na ta način si lahko razložimo, odkod cerkvi v razvitem fevdalizmu tolikšna ekonomska moč.

Naj na kratko citiram nekaj potvorjenih dokumentov: 1. Dokument o podaritvi kraljevega posestva Issy, cerkvi sv. Vincenca, ki naj bi ga baje poklonil ob ustanovitvi cerkve (6. XII. 558. leta) merovinški kralj Hildebert I. 2. Potvorjena karolinška diploma brez datuma, v kateri nek kralj Ludvik (ne ve se, za katerega Ludvika gre!) priznava cerkvi v Devru letno rento v višini 60 soujev. 3. Ponarejena oporoka sv. Odila (28. XII. 708. leta). Ta potvorba je bila narejena v 11. stoletju zato, da bi „podkrepila" pritožbo samostana sv. Odila zoper nek drug (podrejen) samostan. 4. Potvorjena obljuba o privilegijih, ki naj bi jih dobila župnija St. Germain itd., itd.

Zanimiva je tudi razstava raznih potvorb v politiki. Med njimi je nedvomno najbolj poznan Dreyfusov proces. Nadalje so razstavljeni v teh oddelkih še potvorjeni dokumenti o plemstvu, potvorjeni rodbinski podatki, rojstni listi, razne diplome in slično.

Preveč prostora bi porabil, če bi hotel našteti še najznačilnejše potvorbe v keramiki, v izdelovanju pohištva, v filateliji, v založništvu in izdelovanju štampilik. Opisati vse tisto, kar je bilo razstavljeno v 20 velikih dvoranah Velike palače, pa je praktično nemogoče.

S. BEZNIK

Ob občinskih praznikih v Kranju in na Jesenicah

UPOR JE PREPREČIL PRESELJEVANJE

Čas zagrinja trpljenje, ki smo ga v času okupacije doživljali, vse prehitro s pozabo. Le redkokdaj pomislimo, da so Nemci hoteli iztrebiti slovenski življ v slovenskih pokrajinah, ki so jih zasedli. Le ohranjeni dokumenti po arhivih nam odkrivajo peklenski nacistični načrt uničenja slovenskega naroda. Že mesec potem, ko so napadli Jugoslavijo, so 6. maja 1941 izdelali v Grazu načrt za deportacijo 260.000 Slovencev s Štajerske in Gorenjske v Srbijo, 4. junija istega leta pa so na konferenci v Zagrebu dodali še 175.000 slovenskih ljudi, ki naj bi jih v štirih valovih preselili v Srbijo in na Hrvatsko. To preseljevanje naj bi se pričelo v začetku julija, zaključilo pa naj bi se jeseni 1941.

Med dokumenti, ki so se ohranili iz tistih dni, so zlasti navodila nemškega poveljstva orožniškega okrožja Kranj z dne 28. junija 1941, poslano pod strogo zaupno krajevnim orožniškim postajam. Ohranjeni dokument je naslovljen na orožniško postajo Jezersko in ima oznako Dnevnik št. 198. Omenim naj, da je to po časovnem redu ohranjenih nemških dokumentov, ki jih je ob zmagi zaplenila naša vojska, prvi. Predmet, o katerem govori, pa je „preseljevanje v Kranjskem okraju." V slovenskem prevodu, kakor je ohranjen v Zborniku dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni jugoslavanskih narodov (Knjiga VI, dokument štev. 90), se glasi:

„Dne 5. julija ob petih se prične prvi val preseljevanja oseb iz kranjsk. okrožja. Pri tem bo sodeloval rezervni policijski bataljon 181 v Kranju. ,

Orožniška postaja mora policijo krepko podpreti in jo voditi do stanovanj. Orožniki naj bodo že prej točno poučeni, kje preseljenci stanujejo. Koristno bi bilo imeti na razpolago kot tolmače nekaj bivših jugoslovanskih orožnikov, ne sme se jim pa že prej povedati, za kaj so potrebni.

Opozarjam še posebej na možnost odpora, sabotažnih dejanj in eventualne plenitve po evakuaciji. Za časa te službe se je treba oborožiti s kratkimi puškami. Prisluhniti razpoloženju prebivalstva.

Opozarjam na ukaze poveljstva štev. 362 v dnevniku z dne 25. VI. 1941.

V prilogi navajamo imena oseb, ki bodo evakuirane iz tamošnjega nadzorovalnega področja. — Vodja orožniškega okrožja (podpis nečitljiv), orožniški podporočnik".

Dokument sam zase je dovolj zgovoren, vendar se da iz njega zaključiti, da je bil kot zadnje navodilo tik pred nemško preseljevalno akcijo. Takih navodil je moralo biti že več, kar lahko slutimo iz omenjenega „ukaza št. 362 v dnevniku z dne 25. VI. 1941." Kaj je bilo v tem ukazu, lahko razberemo iz dogodkov ob preseljevanju. Verjetno so bila v njem navodila, da smejo preseljenci vzeti s seboj le za prvo potrebo, vse drugo pa se jim zapleni v dobro nemštva.

O preseljevanju Slovencev z Gorenjske govori še drug sovražnikov dokument. Ta pa ni nemški, marveč italijanski. Italijani, ki so se čutili opeharjeni za Gorenjsko, saj jo je Hitler prvotno namenil Mussoliniju, a potem prelomil besedo, so se v tistem času zelo zanimali za dogodke v pokrajini, ki so jo morali zagotoviti. Podatke o teh dogodkih je zbiral obveščevalni urad XI. italijanskega armadnega korpusa. V Vestniku tega urada z dne 7. julija 1941 (dva dni po prvem preseljevanju na Gorenjskem) poroča načelnik štaba polkovnik Annibale Gallo tudi o položaju v „nemški Sloveniji". Njegovo poročilo ne more skriti užaljenosti zaradi zavezникove prevare in je Nemcem sovražno razpoloženo. Razumljivo, da samo zaradi tega, ker je Hitler Italijane opeharil.

Za nas pa vsebuje Gallovo poročilo zanimivo odkritje, ki bi ga brez tega dokumenta morda nikoli ne razvozljali, ker bi se nam zdelo brezpomembno. Vsi, ki pomnimo še takozvane nemške zdravniške preglede, se še spominjamo, kako so ti potekali. Udeležiti so se jih morali vsi prebivalci. Zdravniški pregled in za Nemce značilno merjenje lobanje, da bi ugotovili raso poedincev, vse to je bilo samo formalnost. Prav gotovo se še spominjate, da so bili na teh „zdravniških" pregledih tudi gestapovci in nekdanji nemški petokolonci, ki so poznali vsakega posameznika. Na „zdravniške" liste so gestapovci zapisovali številke, ki so jih jim kazali petokolonci s prsti. Nihče ni takrat med nami pomislil, da je bil nemški zdravniški pregled samo zaradi teh številk in da so številke, ki so jih določali petokolonci, odločale oziroma črtale usodo posameznikov. Nemci so pregledance razvrstili v šest kategorij. Kategorija številka 1 je pomenila prebivalstvo popolnoma nemškega porekla, številka 2 prebivalstvo deloma nemškega porekla, številka 3 prebivalstvo slovenskega porekla, toda dokazanega nemškega čustvovanja, številka 4 prebivalstvo slovenskega porekla dvomljivega čustvovanja, številka 5 Nemcem sovražno prebivalstvo, kategorija 6 pa je označevala protinemške propagandiste.

Kdo bi slutil takrat, da so bili nemški „zdravniški" pregledi samo uvod v nasilno preseljevanje Slovencev z Gorenjske in da so številke pomenile, kdo vse bo v štirih velikih valovih, predvidenih 4. julija 1941 na nemškem poslaništvu v Zagrebu, pregnan s svoje zemlje. Ohranjeni dokument italijanskega obveščevalnega urada nam to pojasnuje: „Prebivalstvo 1., 2. in 3. kategorije bo ostalo v nemški Sloveniji; prebivalstvo 4. in 5. kategorije bo moralo čimprej zapustiti to ozemlje (teh kategorij je bilo na Gorenjskem največ — op. p.)..." O kategoriji številka 6 pa nam odkrije omenjeni dokument, da so vanjo spadali vsi komunisti, komunistični simpatizerji. Te in še nekatere iz kategorije 5 so nameravali Nemci pozapreti in jih iztrebiti v svojih koncentracijskih taboriščih. Morda se še spominjate, kakšno številko ste takrat dobili vi in vaši svojci? Če ste bili zaznamovani s 4 ali 5, a niste bili preseljeni, se imate zahvaliti samo razvoju nadaljnih dogodkov. Ni mi treba praviti, kdo je to preprečil. Povedal sem že v naslovu. Če pa ste zasledovali razpravo proti vojnemu zločincu, nekdanjemu koroškemu gaulajterju Rainerju, se morda še spominjate njegove izjave, da so nemški preseljevalni načrt leta 1941 preprečili partizani. Če bi naše ljudstvo poslušalo takrat tiste, ki so govorili o nesmislu partizanskega boja, češ da terja preveliko žrtev, ali če bi poslušalo tiste, ki so govorili, da se je boj začel prezgodaj, bi ob koncu vojne prevladovala na Gorenjskem velika nemška večina.

Selili so družine

Naj v spomin prikličem še nekaj podrobnosti, kako so Nemci izseljevali naše prebivalstvo. V ta namen naj zopet pustim govoriti poročilo italijanskega polkovnika Annibala Galla, ki zaradi že omenjene italijanske užaljenosti objektivno slika takratne dogodke. Ko govori o kategorijah, v katere so Nemci porazdelili gorenjsko prebivalstvo, nadaljuje:

„Prebivalstvu ni bilo sporočeno, v katero kategorijo spadajo in imajo zato vsi pripravljene kovčke, ker se boje, da bodo morali vsak čas zapustiti svoje domove, tudi če so stari in bolni.

Prizadete obvestijo o odhodu eno uro, če gre za družine z otroki, pa dve uri prej. (Ta čas je bil v večini primerov samo pol ure pred odhodom. — Op. p.) Dovoljeno je jemati s seboj eno obleko, nekaj perila in kvečjemu 200 din.

Prtljaga ne sme tehtati več kot 50 kg. Odhajajoče naložijo na tovorne avtomobile ter jih v spremstvu vojakov odpeljejo dalje z vlakom.

Ne ve se, kam gredo, ne kako jih zaposlujejo, ker ne smejo dopisovati s sorodniki. Kdor odpotuje, mora zapustiti svoje imetje in podpisati izjavo, da ga zapušča nemški (op. p.) državi.

Glavni razlogi tega množičnega preseljevanja bi bili:

a) odstraniti iz Slovenije vse nezaželene elemente;

b) pripraviti v Sloveniji prostor beguncem iz velikih nemških mest, izpostavljenih zračnemu bombardiranju;

c) Slovenci v Sloveniji naj bi bila manjšina proti doseljenim Nemcem.

Prebivalstvo se je vdalo v usodo. Kdor se je drznil protestirati, je bil strogo kaznovan: strah preg gestapom je tako velik, da si niti v prijateljskem krogu nihče ne upa povedati svojega mnenja.

Mnogi primerjajo človekoljubno in korektno ravnanje naših alpincev iz časa njihove okupacije teh predelov, s sedanjo kruto nemško strogostjo... In čeprav si iz strahu pred gestapom ne upajo izraziti svojih čustev in so podpisali lojalnostno izjavo za Nemčijo, s katero izražajo svoje zadovoljstvo, da ostanejo lahko na ozemlju, ki so ga okupirali Nemci, bi bili vendar srečni, če bi ostali pod Italijo..."

Tu se je gospod colonelo Annibale Gallo zmotil, čeprav je v svojem poročilu od 7. julija 1941 verno orisal razmere na Gorenjskem. Njegovo zmoto so dokazali že čez nekaj dni novi dogodki. Na Gorenjskem so že od 22. junija odhajali prvi borci za svobodo v gozdove, pa tudi o sabotažah in diverzijah v Ljubljanski pokrajini je moral poročati že v naslednjem poročilu. Italijanski polkovnik Gallo ni vedel za ukaz, ki ga je z Bleda dne 3. julija 1941 poveljnik orožništva na zasedenem ozemlju Koroške in Kranjske polkovnik Handl Rezervnemu policijskemu bataljonu 181 v roke „gosp. podpolkovniku zaščitne policije Hänischu v Kranju. Kot predmet svojega dopisa je navedel: „Uporaba zaščitne policijske čete na Jesenicah. V tem ohranjenem dokumentu je rečeno:

„Val aretacij, izvršenih v zadnjem času nad komunisti, je povzročil, da je del komunistov pobegnil z Jesenic in tava po alpskem področju med Jesenicami in Dovjem. Od tega časa dalje (približno 10 dni) so se na tem področju tako pomnožili primeri vlomov v planinske koče, kraje ovac in mazanje planinskih koč z boljeviškimi simboli, da se orožniki, ki so na razpolago, pri svojih obhodih ne morejo temu odločneje upreti.

Zato prosim, da se operativnim silam 181. rezervnega policijskega bataljona na Jesenicah ukaže, da pregleda vznemirjeno področje ter ukrene potrebno v sporazumu s pristojnim poveljnikom orožniškega okrožja v Radovljici."

Zanimivo je, da se je zaradi pobegov prvih partizanov v gozdove, nemško orožništvo (kakor vidimo iz tega dokumenta) že čutilo ogroženo. Čeprav še ni prišlo do nobene partizanske akcije, so pritegnili nase že cel policijski bataljon, ki je po nemški formaciji štel 450 mož.

Ali je po tej Handlovi prošnji prišlo v juliju do zaprošenega pregleda na omenjenem terenu ali ne, ne vemo. O tem ni ohranjeno nobenega dokumenta, pa tudi preživeli prvoborci se vse do 1. avgusta 1941 niso srečali z Nemci, ko so doživeli svoj ognjeni krst. V tej prvi bitki sta padla jeseniška komunista in delavca Ferdo Koren in Viktor Arzenšek.

Nemci so julija še selili slovensko prebivalstvo z Gorenjske. Potem pa so jih pritegnili nase partizani, saj je Gorenjska postala kmalu eno samo bojišče. Partizani so bili vzrok, da niso nacisti začeli z množičnim priseljevanjem Nemcev iz Rajha, iz Južne Tirolske, ki je bila pod Italijo, a so nekateri tamkajšnji Nemci optirali za Rajh, ter kočevskih Nemcev. Tla zanje so postala prevroča in marsikaj bi lahko še našli v ohranjenih sovražnikovih dokumentih, ki nam potrjujejo, da je prav partizanski boj bil tisti, ki je preprečil množično preseljevanje slovenskega življa z Gorenjske in tako že s prvimi napadi in akcijami izsilil prvo zmago: Gorenjska je ostala slovenska in postala bojišče, kjer se je bila borba za svobodo zasužnjenega sveta vse do maja 1945. Težke so bile žrtve. Mnogo jih je padlo v gozdovih, mnogi so umrli ob koleh ali na vislicah, mnogi se niso vrnili iz taborišč smrti, vendar bi bile žrtve večje, če bi ne bilo boja. Že decembra 1941 bi na Gorenjskem prevladovala nemška večina, če bi ne bilo tistih, ki so šli prvi v boj. In zato je prav, da se vsega tega spomnimo vsaj enkrat na leto, ko praznujemo občinske praznike v spomin na težke dni okupacije in našega boja za svobodo.

Miha Klinar

Z najrazličnejšimi prireditvami

se v Kranju in na Jesenicah

pripravljajo na občinski praznik

31. julij — dan športnih in kulturnih prireditev v Kranju

V Kranju se pripravljajo na svoj občinski praznik — 1. avgust — že od 21. julija, ko je slavje otvoril predsed. SZDL komune Kranj Martin Košir s svojim govorom o pomenu 22. julija. Sledilo je polaganje vencev na grobove padlih borcev in žrtev fašizma ter koncert godbe in Prešernovega pevskega zbora pred Sindikalnim domom. Na Dan vstaje slovenskega ljudstva so obiskali borci in njihovi svojci kraje in znance iz narodnoosvobodilne borbe. V nedeljo, 24. julija, je bila na Primskovem lutk. predstava „Sneguljčica".

29. julija ob 20. uri bo akademija v Domu „Svobode" v Stražišču, naslednji dan ob 20. uri na kranjskem kopališču waterpolo tekma in skoki v vodo, ob 20.30 uri pa kegljaške tekme med „Branikom" iz Maribora in KK „Triglav" na kegljišču v „Inteksu"

V nedeljo 31. julija bo prireditev že ob 8. uri zjutraj s kegljaškimi tekmami istih društev. Ob 10. bo na igrišču ob Golniški cesti košarkarska tekma, ob istem času pa v zgornji dvorani Sindikalnega doma namizno-teniški dvoboj in na progi Kranj—Kokrica hitrostne motodirke. Štart bo ob Mestni vrtnariji. Uro za tem bo predsednik LOMO Kranj Vinko Hafner priredil športnikom lep sprejem; vse od 8. do 12. ure pa bo mladinski turnir športnega društva „Mladost" iz Stražišča na igrišču „Mladost". Popoldne ob 16. uri bo nogometna tekma „Branika" iz Maribora in NK „Triglav" iz Kranja.

Ob lepem vremenu bo ob 20. uri v Savskem logu slavnostna akademija, ki bo v primeru slabega vremena v Prešernovem gledališču. Tu bo govoril predsednik LOMO Kranj o kranjskem občinskem prazniku — 1. avgustu. Na sporedu so tudi telovadni, folklorni in baletni nastopi TVD „Partizan" iz Kranja iz Stražišča ter DPD „Svoboda" Kranj in Primskovo.

Praznovanje bo zaključeno 1. avgusta s slavnostno sejo ljudskega odbora v zgornji dvorani Sindikalnega doma ob 10. uri.

Velik partizanski miting „Še pomnite tovariši" na Jesenicah

Interniranci in izseljenci bodo zborovali

Prav tako se na Jesenicah pripravljajo za svoj občinski praznik že od 21. julija, ko je bila v dvorani Delavskega doma na Jesenicah otvoritev fotoamaterske razstave. 22. in 23. julija so predvajali film „Življenje maršala Tita". V nedeljo so priredili izlet na Golico, ob 8.30 uri so imeli motoristi ocenjevalno vožnjo, otvoritev razstave pionirskega krožka v gimnaziji na Jesenicah pa je bila ob 9. uri. V ponedeljek ob 19.30 je bil na sporedu promenadni koncert godbe na pihala z Javornika v parku Podmežakljo; pred gimnazijo na Koroški Beli pa ob istem času koncert godbe z Jesenic. V sredo zvečer ob 20. uri je bila pisana folklorna revija folklornih skupin DPD „Svoboda" z Jesenic in iz Boh. Bistrice v parku Podmežakljo. Razen tega je skoro vsak večer v letnem kinu na sporedu film „Življenje maršala Tita".

V soboto popoldne ob 6. uri se bodo začele slavnosti s povorko s Cankarjevega trga do Strelišča, zvečer ob 8. uri pa bo na Strelišču partizanski miting — „Še pomnite tovariši".

V nedeljo bodo prav tako začeli praznovanje že zjutraj ob 9. uri s polaganjem vencev k spomeniku padlih borcev na Javorniku, ob 11. uri bo politično zborovanje internirancev in izseljencev na vrtu za Delavskim domom. Popoldne ob 4. uri bo odbojkarska tekma med državno reprezentanco Holandske in ŠD iz Jesenic na športnem igrišču Podmežakljo. Revija pevskih zborov vsega radovljiškega okraja pa bo ob 19. uri zvečer.

Na sam praznik 1. avgusta bo praznovanje zaključeno s slavnostno sejo LOMO Jesenice in vodstev političnih organizacij, ob 16. uri, v zbornici LOMO Jesenice.

Ob občinskih praznikih mesta Kranja in Jesenic, čestita vsem delovnim ljudem teh dveh naših industrijskih središč tudi delovni kolektiv časopisnega, tiskarskega in založniškega podjetja

„Gorenjski tisk" Kranj

Slovo od letalca Primoža Kampiča

Preteklo soboto popoldne so na Jesenicah pokopali posmrtne ostanke enega izmed pionirjev gorenjskega letalstva, jadralca Primoža Kampiča, ki se je smrtno ponesrečil z jadralnim letalom v Begunjščici.

Od pokojnika so se razen svojcev in sorodnikov poslovili člani ALC Lesce - Bled, zastopniki letalske zveze Slovenije, aero - kluba iz Ljubljane in ostalih krajev Gorenjske, delovnega kolektiva Železarne Jesenice in številni drugi njegovi prijatelji in znanci.

Krsta s truplom pokojnika je bila v avli fizkulturnega doma na Jesenicah, ob katero so številne organizacije, aeroklubi iz Gorenjske in drugi polagali vence. Zadnje ure pred pogrebom, pa so člani ALC držali ob krsti častno stražo. Predno je žalni sprevod krenil proti pokopališču, so se od pokojnika poslovili predstavniki ALC in delovnega kolektiva jeseniške železarne. Godba je odigrala žalostinko, pevski zbor pa zapel žalno pesem. Znak žalovanja so naznanile tudi lokomotive Železarne s sirenami. Med pogrebnimi svečanostmi je nad Jesenicami krožilo letalo, ki je v trenutku, ko so pokojnikovo truplo polagali v grob, odvrglo venec ALC. Pred odprtim grobom so se od pokojnika še enkrat poslovili njegovi klubski tovariši, sodelavci ter drugi.

Izguba požrtvovalnega Primoža Kampiča bo pomenila za ALC Lesce - Bled vrzel, ki jo ne bo zlahka nadoknaditi. Ne samo, da je bil priljubljen in sposoben, bil je tudi deloven in požrtvovalen član letalskega centra.

Kampič se je rodil 13. julija 1901. Ko so leta 1936 ustanavljali na Jesenicah aero-klub, je bil on med prvimi člani, lahko bi rekli soustanovitelj, in vse od tedaj ni prenehal z delom. Ko se je v sredo popoldne 20. julija, dvignil z dvosedežnim jadralnim letalom nad letališče, skupaj s tovarišem Bernardom, sta imela odlične pogoje za letenje. Toda v Begunjščici sta s krilom podrsnila ob skale kar je postalo za Kampiča usodno medtem ko je Bernard dobil težje poškodbe.

Leta 1937. je Kampič skupaj z nekaterimi klubskimi tovariši napravil na Blokah na Notranjskem prvi izpit „A" za jadralno letenje. Letos pa se je pripravljal za polet do Zagreba s čemer bi pridobil srebrni „C" izpit.

Zaposlen je bil v Železarni kot strugar, v prostem času pa se je ukvarjal z glasbo. Dalj časa je igral pri jeseniški godbi, v zadnjem času pa je bil kot čelist pri orkestru. Vzornega klubskega tovariša in sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Končno, težko pričakovani dvoboj

Kranjčani za 2 točki boljši od Kamničanov

Neodločen rezultat v povratnem srečanju mora zadostovati PK „Triglav" za osvojitev prvega mesta v B skupini hrvatsko-slovenske plavalne lige

Preteklo soboto in torek sta se v Kranju in Kamniku srečali v borbi za točke v hrvatsko - slovenski ligi plavalni moštvi ŠD „Triglav" in SSD „Kamnik". To srečanje, ta medsebojni obračun najboljših plavalcev z Gorenjske in tudi Slovenije, so vsi športni navijači in plavalci že dalj časa težko pričakovali, kar dokazuje dejstvo, da sta bila oba dvoboja pred skoraj nabito polnima kopališčema gledalcev.

Prvi start kranjskih plavalcev v letošnji sezoni je bil v soboto zvečer, ko je bil troboj med Kamničani, Karlovčani in njimi. Ker Karlovčani že po nekaj plavalnih disciplinah niso predstavljali niti najmanj nevarnega nasprotnika za domačine, so številni gledalci z zanimanjem sledili le dvoboju med kamniškimi in kranjskimi plavalci. V plavanju so bili gostje iz Kamnika za 2 točki boljši in tudi v vaterpolu jim je uspelo premagati „brez glavo" sedmorico PK „Triglav" z rezultatom 4:3 (1:1) kar pa so nadoknadili skakalci z mnogo boljšimi skoki od svojih nasprotnikov. Končni rezultat dvoboja je bil 91:89 za Kranjčane. PK „Triglav" pa je odločil dvoboj s Karlovcem z veliko razliko točk v svojo korist (114:32) in premagal tudi odlično vaterpolo moštvo gostov s 6:3 (3:2).

Še težje pa so plavalci in gledalci pričakovali povratno srečanje, ki je bilo v torek v Kamniku, zlasti še, ker so bili Kamničani skoraj prepričani, da se bodo revanžirali Kranjčanom za poraz, ki so ga doživeli pred tremi dnevi. Prav z istimi mislimi — premagati Kamničane in dokazati, da so boljši od njih, so tudi Kranjčani šli v to srečanje. V takem vzdušju se je dvoboj pričel. Borbenost, požrtvovalnost in znanje so odločali pri centimetrih in desetinkah sekunde — za točke. Žal pa je to športno vzdušje med odločilno vaterpolo tekmo pokvaril sodnik Jamnik iz Ljubljane, ki v drugem polčasu v veliki meri zaradi neobjektivnih gledalcev ni imel več prisotnosti in sigurnosti pri odločitvah. Res je sodil tako, da je oškodoval obe moštvi, toda vsak objektiven gledalec in kdor vsaj malo pozna pravila vaterpola bo priznal, da so Kranjčani neupravičeno prejeli vsaj 2 gola. Prav gotovo si športniki in športni navijači takega sojenja ne želijo na nobeni športni prireditvi. Tekma se je končala neodločeno 6:6, čeprav so Kranjčani z odlično igro vodili po prvem polčasu s 4:2.

Preveč je bilo zanimivih in napetih posameznih srečanj, da bi jih lahko vse opisal. Preveč je tudi rezultatov, ki so jih dosegli posamezniki in premalo prostora, da bi jih lahko vse naštel. Vendar pa moram omeniti nekatere, ki so enemu ali drugemu moštvu prinesli največ točk. Za Kranjčane so bili poleg skakalcev (zlasti Šinka in Hafnerja) zelo uspešni v obeh srečanjih še mladi in zelo nadarjeni Saša Košnik ter D. Petrič, Koncilijeva, Vukičeva in Hribarjeva, medtem ko so imeli Kamničani najboljše predstavnike v Zrimšku, Dobrovoljcu in Pelanovi.

Povratno srečanje se je končalo z rezultatom 90:90, kar bo verjetno Kranjčanom zadostovalo za prvo mesto v B skupini hrvatsko - slovenske lige. Za ta pomemben uspeh pa ima zasluge vsak posameznik — plavalec, vaterpolist ali skakalec, vodstvo kluba in novi trener PK „Triglav" Dušan Brozovič, od katerega lahko v prihodnosti kranjski plavalci pričakujejo še velik napredek pri svojem znanju, ki ga jim bo nudil on.

FaBo

Otvoritev stadiona v Kamniku

V nedeljo dopoldne bo v Kamniku otvoritev atletskih naprav na stadionu pod Mekinjami. Ob tej priliki bo velik meddruštveni atletski miting, na katerem bodo nastopili nekateri odlični slovenski atleti. Miting bo istočasno tudi v počastitev našega športnega veterana, Bručana, ob njegovi 25-letnici aktivnega športnega udejstvovanja.

Kamničani premagali Karlovčane 100 : 61

V okviru hrvatsko - slovenske plavalne lige je SSD Kamnik imel v nedeljo plavalni dvoboj z okrnjeno ekipo Železničarja iz Karlovca v Kamniku. Gostje so zmagali v skokih in waterpolu, domačini pa v plavanju. Razen Saboliča, ki je zmagal v obeh disciplinah krawla. Karlovčani niso imeli v plavanju enakovrednih nasprotnikov domačinom. Kamničani so dosegli večino prvih in drugih mest. Tudi v obeh štafetah so zmagali Kamničani. Waterpolo tekma se je končala s 4:3 (2:1) v korist gostov. Na splošno presenečenje pa je Potratova na 100 metrov metuljček spet zmagala nad Vavpotičevo. Občinstva je bilo okrog 700.

Strelsko prvenstvo Gorenjske

Tržičani najboljši

V nedeljo 17. julija so imeli strelci z Gorenjske tekmovanje za naslov letošnjega prvaka. Najboljši na tem tekmovanju pa bodo lahko nastopili tudi na letošnjem republiškem prvenstvu v Ljubljani. To prvenstvo je pokazalo, da je strelstvo na Gorenjskem že zelo razvito, kljub precejšnjemu pomanjkanju strelišč. Za tako veliko tekmovanje kot je prvenstvo Gorenjske, bi morali strelci imeti vsaj eno strelišče z najmanj 20 strelskimi mesti, kar dokazuje dejstvo, da tudi jeseniško strelišče s svojimi sedmimi strelskimi mesti ni moglo zadovoljiti potreb takega tekmovanja. Vedno večja je želja vseh strelcev, da bi dobil Kranj, središče Gorenjske, končno tudi tak športni objekt, kjer bi bile lahko večje strelske prireditve. Če bo skupnost komun Gorenjske hotela imeti tudi v tem športu še večji uspeh, bo prav gotovo morala misliti na gradnjo strelišča v Kranju.

Prav zaradi majhnih in nepopolnih strelišč je bil Strelski odbor Kranj prisiljen razdeliti prvenstvo v dve skupini. Člani in mladinci so streljali z vojaško puško in pištolo na Jesenicah, članice pa z malokalibersko puško v Tržiču. Z deljenim tekmovanjem se je moralo deliti tudi tehnično vodstvo, kar pa tokrat ni pozitivno vplivalo na udeležence. Na Jesenicah je bila slaba organizacija tekmovanja vzrok tudi slabših rezultatov. Organizacija ženskega tekmovanja v Tržiču pa je kljub majhni kapaciteti tržiškega strelišča, strelke popolnoma zadovoljila, pa tudi uspeh je bil znatno boljši.

Kljub vsem pomanjkljivostim pa je bilo to strelsko prvenstvo Gorenjske še vedno najboljše od vseh dosedanjih, tako po udeležbi in uspehih. Le petina udeležencev ni dosegla predpisane norme na ljudski tarči. Več kot polovico tekmovalcev na zmagovalni tarči pa je izpolnilo normo, ki je bila predpisana od SZS in bodo imeli pravico nastopiti na republiškem prvenstvu. Poleg pokalov za zmagovalno člansko in mladinsko ekipo z vojaško puško so bili nagrajeni še po trije najboljši tekmovalci v vsaki disciplini, ki so prejeli praktične strelske rekvizite.

Kot je bilo pričakovati, sta zmagali članska in mladinska ekipa iz Tržiča ter sta osvojili oba pokala.

Tehnični rezultati tekmovanja so: **Ekipe člani:** 1. Tržič 1038 krogov, 2. Jesenice 974 krogov, 3. Tržič II. 888 krogov, 4. Kranj 806 krogov in 5. Javornik 804 kroge. **Mladinci:** 1. Tržič 876 krogov. **Posamezno:** vojaška puška — člani: 1. Stane Sekne (Jes.) 240 krogov, 2. Janez Perko (Tržič) 221 krogov, 3. Milan Stucin (Tržič) 207 krogov, 4. Bojan Horvat (Radovljica) 207 krogov. Vojaška puška — mladinci: 1. Milan Štucin (Tržič) 207 krogov, 2. Dušan Novak (Jes.) 206 krogov, 3. Ciril Bečan (Tržič) 200 krogov. Vojaška pištola: 1. Stane Sekne (Jes.) 138 krogov, 2. Lado Brejc (Tržič) 123 krogov, 3. Vlado Jekovec (Tržič) 123 krogov. Malokaliberska puška — članice: 1. Minka Bertoncelj (Tržič) 258 krogov, 2. Tončka Zaplotnik (Tržič) 239 krogov, 3. Marija Perko (Tržič) 209 krogov, 4. Majda Kralj (Jes.) 187 krogov.

7. avgusta tradicionalne tekme na Ljubelju

Veliko število znanih tekmovalcev bo zaostrevalo borbo in ogrožalo ljubeljski rekord

7. avgusta bodo na Ljubelju motociklistične gorske dirke za prvenstvo v letu 1955. Tekmovalna proga Tržič—Ljubelj je dolga 5100 m z višinsko razliko 670 m.

Vsakdo mrzlično spremlja prijavljanje udeležencev — tekmovalcev na teh dirkah. Našim tekmovalcem se prav gotovo obeta dobri plasman, saj so se do sedaj prijavili že: Cerič, Oblak, Podbrščak, Šimenc, Črne, Malerič, Krmavnar, Bivic, Barbarič, Golin, celo Trampuž in drugi.

Seveda je radovednost za imena tujih vozačev še večja. Med drugim so se do sedaj prijavili že Švicar Rolland Bez, Avstrijec Pongratz s svojo sovozačico, zahodnonemški državni prvak za leto 1949-51 Wünsche, Francoz Mautty Michel, Angleža Thomson in Machles.

Kaj pa Denzel? Tudi Denzel ne bo izostal, pripeljal se bo na Ljubelj z avtomobilom svoje kontrukcije. Napetost je vedno večja, kajti njegovemu rekordu — 5,01 se le počasi približujejo. Morda pa bo letos več sreče?

Razen tega ne bo tekmovanje samo za naslov mednarodnega prvaka. Morda bo celo bolj zanimiva ostra borba med hrvaškimi in slovenskimi dirkači. Po opatijski dirki vodijo sicer hrvaški dirkači z malenkostno razliko 5 točk, upamo pa, da bodo na ljubeljski prireditvi prevzeli vodstvo Slovenci.

Upravičeno smo lahko zelo veseli in presenečeni nad novim pokroviteljstvom letošnjih ljubeljskih dirk. Prvič v zgodovini prevzema pokroviteljstvo avto-moto dirk domača tovarna „Tomos" iz Kopra, ki se nam bo predstavila tudi s svojim lastnim proizvodom — Puchom.

Tekmovalci že nestrpno pričakujejo, da se bodo v soboto, 6. avgusta na obveznem treningu vendarle že našli in že lahko sklepali o najresnejših konkurentih. V nedeljo ob 11. uri pa bodo dokončno pomerili svoje sposobnosti in posebno še drznosti.

Lj

Moštveni šahovski brzoturnir v Kamniku

Proslava občinskega praznika v Kamniku se je začela že v nedeljo dopoldne z moštvenim šahovskim brzoturnirjem za prehodni pokal, ki ga je že lani v ta namen poklonila organizacija SZDL iz Kamnika. V navzočnosti podpredsednika Mestnega šahovskega odbora Ljubljana Vojina Goršiča je začel tekmovanje s kratkim nagovorom o pomenu občinskega praznika Rajko Svetek, predsednik šahovske sekcije „Solidarnosti", ki hrani prehodni pokal. Tekmovalo je 7 moštev, iz neznanega vzroka pa niso nastopila šahovska društva Duplica, Črna in Godič. Prvo mesto in prehodni pokal je tudi tokrat osvojila „Solidarnost", sledili pa so: Solidarnost II, Podgorje, Garnizon I, Komenda, gimnazija in Garnizon II. Vsa sodelujoča moštva so prejela praktična darila, ki so jih v ta namen poklonila podjetja. Nagrado za najboljši uspeh na prvi deski je prejel Milan Trbižan.

Amsterdam : Jesenice

V okviru proslav dneva vstaje in občinskega praznika mesta Jesenic je bila v soboto zvečer na Jesenicah medmestna odbojkarska tekma med ženskima in moškima reprezentancama Amsterdama iz Holandske in Jesenicami.

Kljub vodstvu z 2:0, je ženska reprezentanca Jesenic zgubila srečanje z 2:3 (15:6, 15:7, 10:15, 15:17, 6:15), medtem ko je moška reprezentanca srečanje dobila s 3:1 (15:7, 11:15, 15:13, 15:7).

GORENJSKI PIONIR

Lisica in vrana

Lisica je hodila po gozdu in premišljevala, kako bi prišla do kosila. Ko je tako hodila, je zagledala na drevesu vrano, ki se je ravno tedaj pripravljala, da bi požrla pišče, katero je ukradla na bližnji kmetiji. Ko je lisica videla pišče, so se ji pocedile sline. Vendar se je potuhnila in se približala drevesu.

Pogledala je na drevo in prilizljivo pozdravila vrano:

„Dobro jutro, gospa vrana!"

Vrana ji je hripavo odgovorila:

„Kra - kra - kra - dobro jutro" in je nadaljevala s pojedino.

Lisica se ji je začela prilizovati:

„Joj, kako lepo perje imate, gospa, kako se sveti!"

Vrana pa, ki jo je ta hvala prevzela, se je domišljavo našopirila in še bolj hreščavo in hripajoče zavreščala: „Kra - kra - kra, imate prav, gospodična lisica!"

Medtem pa je pozabila na pišče, ki ga je že imela v kljunu, tako, da ji je padlo na zemljo.

Lisica pa, ki se ji je zahotelo še vrane, ji je spoštljivo dejala: „Oh, gospa vrana, kakšna smola, pišče vam je padlo iz vašega častitljivega kljuna, — jaz pa, uboga lisica, ne znam plezati po drevju, da bi ga lahko zopet vrnila vaši milosti."

Vrana pa, ki ji je ošabnost stopila v glavo, je zavreščala: „Je že tako na svetu, da je eden bolj pameten kot drugi", in je zletela po pišče.

Tedaj pa je lisica skočila in že je imela tudi vrano med zobmi. Ko jo je požrla, se je pogladila po trebuhu in dejala: „Oj, ta nečimurnost je že marsikoga pokopala!"

Dragi pionirji!

To pot ste pridno reševali in ko sem brskal med rešitvami, sem bil zelo vesel, ker ste mi skoraj vsi poslali pravilne rešitve. V torek dopoldne sem žrebal. Prvo nagrado, knjigo „Kavkaške pravljice", ki jo je po kavkaških motivih napisal France Bevk, bo dobil Stanislav Draksler - Cesta na Rupo 25, Kranj; drugo nagrado, pesmice Otona Župančiča „Ciciban" z lepimi ilustracijami Nika Pirnata, Anton Ražen iz Stare Fužine in tretjo nagrado „Škorenček Matevžek" od Saše Vuge, Vidko Močnik iz Cerkelj 73.

Rešitev — do prve debele črte: 1. dom, 2. ara, 3. nov, 4. vol, 5. sod, 6. tek, 7. ako, 8. jez, 9. ena; skozi ves lik: 1. domina, 2. Arabec, 3. novjca, 4. voliti, 5. soditi, 6. tekočа, 7. akordi, 8. jezike, 9. enajst.

V prvi navpični vrsti pa dobimo ime borbenega praznika slovenskega ljudstva: Dan vstaje.

Vas vse najlepše pozdravlja

Vaš Kosobrin

Rešitev nagradne križanke

Vodoravno: 1. in 59. Naj živi borbeni praznik — Dan vstaje, 13. ali, 14. srd, 15. bal, 16. ume, 17. rt, 18. ute, 20. nad, 22. ar, 23. ara, 24. Korotan, 27. Dora, 29. bala, 30. Ivan, 32. epa, 33. solo, 34. otipam, 36. nabita, 38. mera (reševalce opozarjamo, da smo upoštevali pri rešitvah „mera" ali „meri", ker je bila pri vprašanjih tiskarska pomota; pravilno vprašanje je: „grdo o nečem govorita" ne pa: grdo o nečem govoriti), 40. Ema, 41. leto, 42. Aida, 43. stas, 45. carstvo, 47. kri, 48. pe, 50. kip, 51. top, 52. li, 53. ork, 55. tak, 57. lok, 58. sin.

Navpično: 1. naroden, 1. alt, 3. ji, 4. ista, 5. vre, 6. I(van) D(ončević), 7. ob, 8. rano, 9. blatita(i), 10. nu, 11. ima, 12. pero, 18. ura, 19. polomiva, 21. davi, 23. Arabec, 24. kal, 25. ra, 26. napeti, 28. opal, 29. boa, 31. NAMA, 33. storiti, 34. ora, 35. masline, 37. itak, 39. Edo, 42, at, 43. srp, 44. upor, 46. spak, 47. koks, 49. era, 51. tov, 52. li, 54. K(metijska) Z(adruga), 56. K(ulturno) D(ruštvo), 57. L(jubomir) N(enadovič), 58. sa.

V ponedeljek popoldne je bilo v uredništvu časopisa „Glas Gorenjske" javno žrebanje. Žreb je izbral sledeče: 1. nagrada din 2.000.— Sešek Anton, tovarna „Sora" Medvode, 2. nagrada din 1.000.— Černe Mira, Kranj, Koroška 7, 3. in 4. nagrado po din 500.— sta dobili Kosec Ivanka „Turist-biro" Ljubljana in Anica Geršak, Resa 2 p. Videm Krško, 5. in 6. nagrado, knjižno bosta prejela Jože Rozman, voj. p. 4795/2 Beograd in Minka Vodeničar iz Ljubljane, Ilirska ul. 27.

V Kamniški komuni že dela enotna gasilska organizacija

V nedeljo 17. julija je bil občni zbor gasilske zveze Kamnik, na katerem so razpravljali o sklepu republiške gasilske zveze, da se za vsako novo občino formira tudi gasilska zveza.

V prostorih kamniškega gasilskega doma so se zbrali izvoljeni delegati 18. prostovoljnih gasilskih društev z območja bodoče kamniške občine in skupine iz podjetij „Kamnik", „Stol" in Titan.

Občnemu zboru je razen zastopnikov obč. odb. SZDL, Tajništva za notranje zadeve OLO in PAZ, prisostvoval tudi predsednik iniciativnega odbora za formiranje komune Kamnik tov. Janko Alfred, ki je zbranim zastopnikom gasilskih društev pojasnil pomen formiranja občin in naloge, ki stoje pred njimi.

Poročilo o dosedanjem delu iniciativnega odbora je podal tov. Jože Brlec.

Gasilska društva so po večini delavna in imajo redne vaje in sestanke. Najbolj kritično je pri onih, ki jim še vedno primanjkuje cevi in potrebne opreme. Skupno štejejo društva 844 članov.

Na občnem zboru so obravnavali tudi delovni in finančni plan. Tako je bilo sklenjeno, da mora imeti sleherno društvo vsak teden po eno teoretično vajo in čim več praktičnih vaj. Govora je bilo tudi o pošiljanju poročil, o skrbi za vzdrževanje orodja in druge opreme. Za dvig strokovnosti so bili imenovani predavatelji. Sprejet je bil tudi finančni plan, dopolnjen Gasilski pravilnik, za sedež občinske gasilske zveze pa je bilo določeno mesto Kamnik.

Ob zaključku je bil izvoljen 8-članski upravni in 3-članski nadzorni odbor. Za predsednika je bil izvoljen tovariš Janez Pregled, za poveljnika pa tov. Jože Brlec. Izvolili so še 7 delegatov za občni zbor okraj. Gasilske zveze v Ljubljani. **C.**

Otroci na letovanju

V Kamniku letujejo otroci iz Kopra, 57 kamniških otrok pa je na letovanju v Kopru. V Crikvenico, v zdravstveno kolonijo, je bilo poslanih 10 otrok iz Kamnika. Starši so prispevali zgolj otroške doklade, ostalo pa Svet za zdravstvo LOMO Kamnik.

Zločin na Grintovci pojasnjen

Kakor smo že poročali, je bila najdena konec maja tega leta v seniku kmeta Gašperina iz Stare Fužine na planini Grintovca pod Velikim poljem umorjena 30-letna Nevka Hasič iz Kanaka pri Sisku. Sum storilstva je padel kmalu na moškega in žensko, ki so ju videli domačini nekaj dni pred tem v družbi s Hasičevo, s katero sta pred odhodom na Grintovco tudi prenočevala v hotelu „Črna prst" v Bohinjski Bistrici. Poizvedovalni organi so ugotovili, da je vsa trojica v usodnem času potovala še skupaj na Grintovco. Po ugotovitvi identitete spremljevalcev Hasičeve sta bila v Sisku, kamor sta se medtem že vrnila, prijeta 27-letni **Milan Golič**, delavec v tovarni likerjev, v Sisku, v zadnjem času odpuščen zaradi tatvin na škodo podjetja in 31-letna **Ruža Lučič**, delavka istega podjetja.

Dasi so ju domačini iz Bohinja, ki so videli vso trojico potovati, proti Grintovci, takoj prepoznali, sta sprva oba vsako krivdo, zlasti pa, da bi tudi onadva hodila proti Grintovci, trdovratno zanikala. Vendar pa je preiskava odkrila dejstva, ki so z vso nujnostjo obremenila Goliča in Lenčičevo kot storilca. Tako je bilo dognano, da je skušal Golič na pošti v Stari Fužini menjati tujo valuto, ki jo je vzel Hasičevi, na njegovem stanovanju v Sisku pa sta bila najdena zapestnica in zemljevid Hasičeve, ki si ju je prilastil. Pod težo vseh teh dokazov je najprej izpovedala Lučičeva, da je umoril Hasičevo Golič, nato pa je klonil še Golič sam. Ta skuša sicer še tajiti, da bi storil to iz koristoljubja, kakor kažejo vse okoliščine, marveč, da je storil to v prepiru s Hasičevo, ki jo je udaril s kolom po glavi.

Okrutni zločin, ki je močno razburil ves bohinjski kot, je s tem pojasnjen in bosta storilca v bližnjih dneh sojena, tako kakor sta zaslužila. Glavni storilec Golič je bil že trikrat obsojen zaradi tatvin in telesnih poškodb in kaže to, da je padla Hasičeva v roke izprijencu in kriminalcu. Golič ima očividno na vesti tudi Lučičevo, ki je po razvezi Goliča z ženo navezala z njim bližje odnose. O Lučičevi se iz prejšnjega življenja ne ve nič slabega. Hasičeva pa je postala žrtev Goličeve izprijenosti tudi zaradi svojih avanturističnih nagnenj, saj je preiskava dognala, da je bila ona ob usodni priliki že drugič na tem, da gre ilegalno čez mejo.

J. F.

Podrobnosti z II. skupne seje obeh zborov OLO Kranj

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na svoji skupni seji je Okrajni ljudski odbor v Kranju imenoval dve odborniški komisiji in predsednike ter člane osmih Svetov okrajnega ljudskega odbora.

V skupno **komisijo za volitve in imenovanja** so bili izvoljeni odborniki Abram, Jensterle, Naglič, Bečan in Krajnik.

V odborniško **komisijo za** prošnje in pritožbe pa so bili soglasno izvoljeni Franc Bertoncelj, Cenčič, Zagar, Cene Beznik in Kocjančič.

Nato je okrajni ljudski odbor izvolil še svete OLO.

V svet za notranje zadeve in splošno upravo so bili izvoljeni naslednji člani: za predsednika Ivan Štucin, direktor tovarne „Peko" v Tržiču ter odborniki: Kocjančič, Pohar, Robič in Uzar ter člani neodborniki Boštjančič, Kapus, Kobal in Žakelj.

Bodoči člani **Sveta za gospodarstvo so:** predsednik Anton Šiler, direktor Kemične tovarne v Podnartu ter člani odborniki: Tone Hafner, Pirnat, Puhar, Šparovec in člani neodborniki: Galof, Jasnič, Horsič, Logar, Seljak in Fogačnik.

Bodoči predsednik **Sveta za urbanizem** bo Jože Kranjčič, člani odborniki pa: Arko, Por in ing. Železnik, člani neodborniki pa: Kapus, Švigelj, Masterl, Mihevc in Reš.

Svet za šolstvo sestavljajo predsednik Smilja Gostiša ter člani odborniki: Majdič in Peternelj ter člani neodborniki Adlešič, Cvenkelj, Kopriva, Rozman in dr. Tuma Vela.

V Svetu za prosveto in kulturo bodo za predsednika Jakob Eržen, in člani odborniki: Lesjak in Tremelj ter člani neodborniki: Belderman, Bavdek, Slavko Beznik, Gostiša, Smolej in Ščavničar.

Svet za zdravstvo bodo sestavljali: predsednik Janko Verdnik ter člani odborniki Franc Bertoncelj in Brun ter člani neodborniki Benedik, Cof, Keržan, Mali, Regovec in Žen.

V Svetu za socialno skrbstvo bo predsednik Dragica Rome, člani odborniki: Cerar in Mitrič ter člani neodborniki Dolar, Dolenc, Jurgele, Piber, Trojan in Vertovšek.

Člani **Sveta za delo in delovna razmerja** bodo odborniki Arh, Govekar in Huter, ter člani neodborniki Rozman, Švec, Tulipan, Verbič in Cuden, medtem ko bo predsednik tega sveta tov. Lipuž.

»Okovje« v novih prostorih

Prejšnji teden so v Kamni gorici izročili obratovanju nove prostore podjetja „Okovje".

V mali delavnici so pričeli z delom že leta 1951 in zaposlevali tedaj 17 oseb. Že leta 1952 pa so pristopili k gradnji novega poslopja. Težav pri nabavi materiala in pomanjkanja denarnih sredstev ni manjkalo. Vendar so si z vztrajnostjo in pomočjo ljudskih odborov dogradili prostore, na katere so danes lahko ponosni.

Dopisujte v „Glas Gorenjske"

ŽREBANJE 75. KOLA JUGOSLOVANSKE LOTERIJE 25. JULIJA V TITOGRADU

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobitek din
30	1.300
239200	50.000
52451	30.000
145051	50.000
2	100
04692	20.100
35112	20.100
54882	30.100
947602	50.100
127372	50.100
110762	50.100
123452	50.100
063962	1,000.100
3	100
79353	30.100
506253	50.100
54	200
1194	5.000
968451	50.200
910074	50.000
775	2.000
855	3.000
2535	5.000
9465	5.000
8555	10.000
771495	50.000
96	500
6436	10.000
33426	20.000
854536	50.000
217426	100.000
154656	500.000
2277	5.000
5227	5.000
980127	50.000
688177	50.000
369787	50.000
788477	50.000
686477	100.000
55528	20.000
288828	50.000
999038	300.000
9	100
749	2.100
74899	20.100
747369	50.100
797969	50.100
913609	50.100
358709	50.100
699289	100.100
685809	100.100
281989	100.100
958779	200.100
172919	100.100

Skupno je bilo izžrebanih 343.810 dobitkov v vrednosti 67 milijonov dinarjev.

Letos tretja smrtna nesreča v Železarni Jesenice

V noči od 18. na 19. julij se je v Železarni Jesenice smrtno ponesrečil 45-letni Jože Miklavič, ki je bil karist v predelovalnih obratih. Pri razkladanju materiala iz električne kare v hladni valjarni je s karo tako nerodno manipuliral, da je od zadaj zadel v krmilno kolo na nasprotni strani stoječega valjalnega stroja. Tako je dobil zadaj od krmilnega kolesa in spredaj od pritiska na karo tako hud pritisk, da je kmalu podlegel notranjim krvavitvam. Takoj po nesreči je občutil le slabost in delal naprej. Kmalu pa se je naslonil na karo in se zaradi slabosti zgrudil.

Odpeljan je bil takoj na rešilno postajo, kjer je bil še pri polni zavesti. Po nudenju prve pomoči je bil prepeljan k dežurnemu zdravniku, od njega pa v bolnico, kjer pa je pred prevzemom podlegel notranjim poškodbam.

Truplo ponesrečenega Miklaviča, ki je bil eden najboljših karistov Železarne, so prepeljali na njegov dom v Idrijsko pri Tolminu. Bil je tretja smrtna žrtev letošnjega leta v železarni in druga smrtna žrtev predelovalnih obratov po osvoboditvi. **U.**

objave · oglasi

Mali oglasi

Prodam gozdno parcelo. — Vprašati Primskovo 111.

Podpisani Peternel Tomaž, Žeje 10 **preklicujem** in obžalujem besede, ki sem jih izrekel 12. 7. 1955 proti poštenosti Marice Finžgar iz Bistrice. Zahvaljujem se ji, da je odstopila od tožbe.

Peternel Tomaž

Obrtni prostor **prodam** v Kranju. Ponudbe poslati pod „800".

Iščem družinsko stanovanje v okolici Kranja. Plačam za par let naprej. Naslov v upravi lista.

Nagrado dam tistemu, ki mi preskrbi sobo v Kranju ali bližnji okolici. Ponudbe poslati pod „10.000".

Absolventa trgovskega tehnikuma ali finančnega knjigovodjo s prakso sprejme takoj Obrtno podjetje „Uniforma" Kranj. Plača po dogovoru.

Prodam zazidljivo parcelo (600 kvadrat. metrov) v Čirčah. Naslov v upravi lista.

Prodam kravo, 9 mesecev brejo. Naslov v upravi lista.

Vezano zeleno denarnico, **pozabljeno** v soboto, 24. julija ob 14. uri na klopi v Parku svoboda v Kranju, prosim vrniti proti nagradi na upravo lista.

Opozarjam na nakup mojih premičnin od Medved Jožeta, **Klanc 108, ker jih bo sicer** moral vrniti. Frančiška Medved.

Prodam harmoniko, tritonsko diatonično. Notar, Huje 32 — Kranj.

Prodam 8 mesecev brejo kravo, 4. teletila, dobra mlekarica. Franc Sajovic, Olševk p. Šenčur.

Prodam radio „Telefunken-smaragd" 6 cevni, dobro ohranjen. Tarkuš Marija, Stražišče 202, Kranj.

Stanovanjska uprava Kranj **sprejme takoj:** 1. gradbenega tehnika ali gradbenega delovodja, 2. pravnega referenta.

Plače po posebnem pravilniku. — Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na Stanovanjsko upravo Kranj.

Sprejmemo več ročnih ključavničarjev vojaščine prostih in komercialnega korespondenta (—ko) z znanjem stojepisja in stenografije, lahko tudi absolvent trg. tehnikuma - začetnik. Plača po tarifnem pravilniku - dogovoru. Javiti se na upravi podjetja. — Puškarna Kranj.

PLANIKA — industrija obutve — **sprejme takoj:** samostojnega knjigovodjo za osnovna sredstva, samostojnega knjigovodjo - finančnega — za trgovsko mrežo in dva pomožna knjigovodja.

Kino

Kino „Krvavc", Cerklje: 30. in 31. julija italijanski film „Ljubezen in strup". Predstave ob sobotah ob 20.30 uri in ob nedeljah ob 17. in 20. uri.

POZOR!

Brivsko frizerski salon Vam nudi v prostorih Gorenjskega sejma po reklamnih cenah 550 dinarjev hladno indulacijo

NARTAVAL.

Ne zamudite prilike!

Kolektiv

Varaždinska tekstilna industrija

„Varteks"

prodajalna KRANJ

čestita k 1. avgustu vsem odjemalcem in delovnim ljudem mesta Kranj!

Ob prazniku dneva vstaje Kranja, 1. avgustu, borben pozdrav vsem občanom!

„KOVINAR"

KRANJ

Najboljše ščetke vseh vrst izdeluje „Ščetarna" v Komendi

Podjetje je bilo ustanovljeno po osvoboditvi in je bilo do lanskega leta invalidsko. Ščetke so začeli izdelovati v Komendi na pobudo Ivana Peršina 1. januarja 1948. leta. Pet delavcev je takrat deko večjo proizvodnjo vsako leto pa ima zasluge ves delovni kolektiv, predvsem pa njihov najboljši mojster ščetarstva - Marija Kepic.

Obrt. podjetje „ŠČETARNA" v Komendi izdeluje ščetke ribarice, ščetke za čevlje (blatarice, likarice in mazanice), ščetke raznih oblik in velikosti za čiščenje obleke in potovalne garniture (ščetke za čiščenje čevljev in obleke). Tudi čopiče za britje izdeluje podjetje „ŠČETARNA", vendar tako kvalitetnih kot jih je začelo izdelovati lani s serijsko proizvodnjo, še ni izdelovalo nikdar. Ti čopiči so danes pri nas na trgu najboljši čopiči za britje.

Prav zaradi hitrega razvoja podjetja, ima „ŠČETARNA" edino večje težave s prostori. Ves delovni kolektiv pa upa, da bo to vprašanje končno le rešilo in z gradnjo novih prostorov začelo že v prihodnjem letu. Predvidevajo, da bo v novih prostorih lahko zaposleno najmanj dvakrat več delovne sile, s čemer bi produkcijo za petkrat povečali in svoje izdelke lahko izvažali tudi v druge naše republike, česar danes ne morejo, ker lahko zadostijo le polovici potrošnikov v Sloveniji.

Delavke v navijalnici

lalo v obrt. podjetju „ŠČETARNA".

Čeprav je imelo podjetje leta 1951 precejšnjo krizo in vprašanje je bilo, ali bo sploh še obstojalo in nadaljevalo s proizvodnjo svojih izdelkov za široko potrošnjo, je v zadnjih letih odpadlo. Ne samo to! Povpraševanje in potrebe po njihovih izdelkih danes narekujejo nujno povečanje podjetja „ŠČETARNA", kljub temu, da se je že v nekaj letih svojega obstoja zelo povečala in zaposluje že 60 delavcev in uslužbencev, saj danes s svojo proizvodnjo že ne more zadostiti povpraševanju, čeprav vsako leto presežе planirani bruto promet. (Lansko leto za 3 milijone dinarjev!) Za toli-

Pripravljalnica v obrtnem podjetju „ŠČETARNA" iz Komende

ZANIMIVOSTI

STAROST ZEMLJE

Neka oxfordska znanstvena odprava se že dlje časa pripravlja na težavno delo: skušala bo ugotoviti natančno starost našega planeta. Odprava bo opremljena s spektografom, ki je stal 28.000 dolarjev. S tem aparatom bodo merili jakost radiacije zemeljskih plasti. Z merjenjem radioaktivnosti zemeljskih rudnin je namreč mogoče izračunati starost zemlje.

ŽENSKE — BOKSARJI

V Ameriki sta se pojavili dve boksarski šampionki: Kitty-jaguar in Lucy-munja. Ti dve se večkrat srečujeta v ringu v borbi za naslov šampiona. Od moških boksarjev se razlikujeta samo po rokavicah, ki so vatirane z debelejšim slojem vate.

ODLIKOVANA DEKLICA

Dvanajstletna Rita Jolcey iz Londona se je pred kratkim proslavila s tem, ko je rešila triletnega dečka iz goreče hiše. Gasilci so trikrat poskusili rešiti dečka, vendar jim tega ni nikdar uspelo. Rita se je kljub veliki nevarnosti prebila skozi ogenj do dečka in ga na hrbtu prinesla skozi plamen. Za ta podvig jo je notranji minister odlikoval z odlikovanjem za zasluge.

DROBNE ZGODBICE

Odlok Zveznega izvršnega sveta o sprostitvi cen masti, olju in moki, je prišel, kot so nekateri tarnali, kar „čez noč". Vsakomur, ki količkaj razume te ukrepe je jasno, zakaj je bilo to storjeno „čez noč".

Da ne bi prišlo do neskladnosti v cenah starih zalog in na novo prispelega blaga, so bile po vseh trgovinah popisane trenutne zaloge. Ta popis so opravile posebne komisije.

Popis se je odvijal v glavnem normalno, vendar je bilo nekaj takih pojavov, ki mečejo zelo slabo luč na del trgovskega kadra in dokazujejo, da le-ta še ni v zadostni meri zrel, da bi lahko v posameznih primerih pravilno ocenil nastali položaj.

Kakšni so bili ti negativni pojavi? — Preberite ta kratki sestavek.

„Ne!" je dejal Pepe, „v komisijo za popis zalog po trgovinah pa ne grem in ne grem! Pa če me tudi ne vem kdo določi! Pomislite, da bi hodil od trgovine do trgovine popisovati blago, ki se bo podražilo Vse preveč prijateljev - poslovodij imam in zameriti se jim nočem (utegne se mi celo zgoditi, da potem žena ne bo več med prvimi dobila mast, sladkor itd.)."

Tako je govoril Pepe, take misli so rojile po glavi večini popisovalcem. Toda pregnali so te zlobne misli in se podali na „nehvaležno" pot.

Kaj so videli?

NEPREPRIČLJIV IZGOVOR

Prepoteni so prisopihali po klancu na desni breg Save, do neke poslovalnice v Stražišču. Popisovali so zaloge in že skoraj končali z delom. Naenkrat zagleda nekdo izmed članov komisije v shrambi vrečo moke in na njej navadno cikorijo.

„Kaj pa je to?" je radovedno povprašal prodajalca.

„O, to je „fasunga" neke naše stranke", je odvrnil le-ta in dodal: „Plačano je že!"

„Kako to, da jemlje ta družina mesečno samo vrečo moke in eno cikorijo, drugega pa nič," se je zanimal popisovalec.

Odgovora ni bilo, le zardel obraz je nepremično zrl vanj.

Popolnoma jasno je, da je komisija tudi tisto vrečo moke popisala.

„POZABILI" SO NANJE

V neki drugi poslovalnici nekega podjetja iz Kranja, ki je prav tako v Stražišču, so popisali že skoraj vse zaloge. Komisija se je pravkar odpravljala, ko nekdo zagleda pod „pultom" štiri sode masti.

Prodajalec, ki je ujel pogled popisovalca, mu ni pustil, da bi karkoli vprašal, temveč

„Kaj pa je tisto tam?"
„Ah, na to sem pa čisto pozabila."

je kar sam na vprašujoč pogled iztisnil skozi zobe: „Oh, na to smo pa čisto pozabili."

To je bilo hkrati tudi vse, svinčnik pa je v popisovalčev zvezek zapisal pod rubriko „mast", številko 4.

(Čudna pozabljivost! Nekje sem menda bral, da je vzrok pozabljivosti premajhno uživanje sladkorja. — Kdo ve, če to ni morda res!)

BELA MOKA IN RDEČI NOHTI

V neki trgovini je bilo tisto popoldne pred popisom zalog mnogo ljudi. Kupovali so običajno mesečno „fasungo".

Skromna in ponižna delavka je vprašala prodajalko, ali lahko dobi morda ta mesec liter olja več kot običajno. Več kot toliko ga tudi ne bi mogla kupiti.

„Ne morem vam dati več kot en liter olja", se je glasil odgovor.

Nedaleč stran pa je kupovala neka „boljša" gospa. (Besedo „boljša" utemeljujem s krvavo rdečimi nohti): „vrečo moke, nekaj litrov olja, nekaj kg masti, 500 cigaret itd.

— Protekcija?

— Kje pa!

„KUPITI MORAM CIGARETE, KER SE BODO PODRAŽILE"

Na običajni dopoldanski službeni poti skozi mesto je srečal direktor nekega podjetja v Kranju popisovalno komisijo. Večino njenih članov je poznal. Pa ga pobara eden izmed znancev:

„Ti, ali imaš cigarete?"

„Imam jih", je odgovoril in segel v žep ponje, da bi mu ponudil.

„Ampak ne, saj ne mislim na te, hotel sem le zvedeti, če si si že nakupil dovolj cigaret, ker se bodo podražile. Jaz moram nemudoma v trafiko, da si jih vsaj nekaj kupim, preden jih bom popisal!"

— Res imenitno! Dotični popisovalec je s svojim postopkom pokazal „visoko" moralno politično zrelost in razen tega se je tudi izkazal kot človek, ki „spoštuje" službeni molk.

DOBRI OBVEŠČEVALCI

Še nekaj so opazili člani popisovalnih komisij, kar prav tako meče zelo čudno luč na nekatere poslovodje.

Ko je komisija stopila v katero izmed poslovalnic oziroma trgovin, je hotel poslovodja takoj o tem obvestiti drugo trgovino. Zaradi čuječnosti članov komisij pa je bilo to obveščanje skoraj povsod preprečeno.

— Solidarnost je lepa oblika človekovega značaja, toda tokrat je bila ta solidarnost vse prej kot na mestu. — Bila je pljunek v lastno skledo!

Ni dvoma, da bomo morali v bodoče s poostreno pozornostjo vse take in podobne pojave že v kali zatreti; še z večjo prizadevnostjo pa se bomo morali lotiti strokovnega usposabljanja našega trgovskega kadra ter tako preprečiti take nezdrave pojave, ki hromijo stabilizacijo našega tržišča.

I. AUSEC

Ansambel narodnih plesov

DPD »Svoboda« z Jesenic zasluži priznanje

Z odpravo nekaterih malenkostik pomanjkljivosti bo uspeh še večji

Folklor. skupina DPD „Svoboda" z Jesenic se je v zadnji dobi povzpela nad vse folklorne skupine Gorenjske in žanje s svojimi nastopi po vseh krajih izredno priznanje. Razen na Jesenicah, je gostoval ansambl doslej v Kropi, Tržiču, Radovljici, na Golniku in Bledu, kjer je tudi angažiran in nastopa mesečno po štirikrat. Povsod so spremljali program, sestavljen iz gorenjskih, vojvodinskih, srbskih in bunjevačkih plesov ter simfonično kolo jugoslovanskih narodnih plesov ob spremljavi orkestra, z vložki solospevov in instrumentalnega kvarteta, z izrednim navdušenjem. Žal pa se je predvideni nastop v Kranju, minuli četrtek zvečer izjalovil, ker je bila dvorana skoraj prazna.

Ansambel narodnih plesov DPD „Svoboda" z Jesenic

Oglejmo si „Ansambl narodnih plesov" jeseniškega DPD „Svoboda" malo bliže. Pod imenom Folklorna skupina je bil ustanovljen pred štirimi leti. Naštudiral je Venček gorenjskih narodnih plesov in izvedel z njimi več nastopov. Ker društvo ni imelo lastnih narodnih noš, je zaradi stalnega izposojevanja delo kaj kmalu zamrlo. Šele s plesi pri Tiardičevi opereti „Mala Floramie" v sezoni 1953/54 je delo znova zaživelo. Upravni odbor DPD „Svoboda", LOMO Jesenice in OLO Radovljica so z ozirom na dosežene kvalitetne uspehe sekcijo gmotno podprli in omogočili nabavo gorenjskih, bunjevačkih in vojvodinskih narodnih noš. Delo je poživilo in kvaliteta je rastla.

Danes je „Ansambl narodnih plesov" ena najagilnejših sekcij jeseniškega društ. „Svoboda", ki se je kvalitetno povzpela na zavidanja vredno višino. Uspeh je toliko večji, ker sodeluje pri letošnjem programu tudi orkester jeseniške glasbene šole, solisti jeseniškega mestnega gledališča in instrumentalni kvartet „Svobode". Za dosežen uspeh nosijo največjo zaslugo koreograf Slavko Novak, korepetitor Lojze Savinšek, tehnični vodja prof. Jože Tomažič, dirigent Rado Kleč, solisti Pavla Klečeva, Elza Cegnarjeva in Lado Rotar, kakor tudi instrumentalni kvartet.

Treba je opozoriti na nekatere pomanjkljivosti — tako plesalke nadkriljujejo plesalce, zato bi bilo nujno, da bi se plesalci potrudili postati plesalkam enakovredni. Ta pomanjkljivost [illegible] predvsem pri srbskih narodnih plesih. V splošnem vsi plesalci bogatim in pristnim nošam ne posvečajo dovolj pozornosti pri oblačenju, ki je kaj rado prepovršno. Pri srbskih narodnih plesih, oz. nošnjah je opaziti, da nosijo plesalke slovenske nogavice in ne skrbskih. Pri vseh plesih bi se morali držati pristnosti in se izogibati nagnjena k baletu. To so sicer malenkosti, vendar bi se prav z odpravo teh v veliki meri dvignila pristnost in kvaliteta.

P. U.

Brez besed . . .

Miha Klinar:

BEG

11

Tema je še ležala nad hribi, ko so odšli. Zavili so iz karavle in prišli na gozdno pot. Na obeh straneh je kipelo visoko smrečje proti nebu, posutem z zvezdami. Kmalu so pot zapustili in prečkali gozd, ki se je vzpenjal v hrib, nato pa se spuščal zopet navzdol. Čez dobro uro so prišli na neko planino. Pastirske koče in staje so se črtale v temo. Šli so mimo in se nato spustili strmo navzdol. Angleža sta se oprijemala drevja, da ne bi zdrsnila. Takih strmin nista bila vajena. Kurir pa je šel tik pred njima, zravnan kakor smreke. Kdo ve kolikokrat je že prehodil to kurirsko stezo.

Nekaj sto metrov niže je postal gozd položnejši in pred njimi se je odprla majhna jasa. Ivan se je ozrl proti zvezdam. Bledele so in ugašale. Vedno manj jih je bilo in zaskrbelo ga je. V strmini so se preveč zamudili. Zato morajo pohiteti.

Ni vedel, kako bi to povedal Angležema. Iskal je po svojem skromnem nemškem slovarju. Nobene besedice, ki bi pomenila naglico, si ni mogel domisliti.

Skušal jima je dopovedati s kretnjami. Angleža pa sta ga samo začudeno in zmedeno gledala.

Ivana se je loteval nemir. Če pred svitom ne prekoračijo ceste, železniške proge in Save, se bodo morali vrniti ali pa počakati do večera.

Do večera?

Ne. Nemogoče: Zvečer se mora vrniti že z G-8 s pošto in navodili v domačo karavlo.

Za vraga, zakaj ju ni prebudil že prej. Ni pomislil, da Angleža nista vajena poti in da se bodo zato zamudili.

Nestrpnost in nemir v njem sta naraščala. Angleža kretenj nista razumela. Zato je pospešil korak in nato začel teči. Med tekom se je spomnil vzklika, s katerim so ga leta 1941 podili voditelji Hitlerjeve mladine, ker ni hotel prepevati nemških koračnic po jeseniških cestah. V ušesih so mu zvenela povelja Baslerjevega smrkavca: Hinlegen! Marsch, marsch! Hinlegen! Schneller marsch, marsch!... Legati je moral takrat, se valjati po luži in prahu, nato pa teči, hitro teči. In kakor nalašč se je zdaj spomnil teh nekaj besed.

Ustavil se je in počakal Angleža, ki sta zaostajala. Njegov skromni nemški slovar se je odprl v možganih. Govoril je slovensko in nato po svoje prevajal nekatere besede v nemščino:

— Do ceste moramo še pred dnem... Cesta - Strasse... Hitreje! Schnell, schneller, marsch, marsch! — in začel je znova teči.

Sedaj ga je John razumel in turi Irwing je zaslutil smisel kurirjevih besed in njegovega nemira. Ko se je med debli zasvetlikala široka poseka in se pod njimi kakor širok trak zabelikala cesta, sta dojela popolnoma, kaj je hotel partizan. Ustavila sta se ob njem in stala, dokler ni ukazal:

— Hinlegen!

Legla sta k njemu med gosto nizko smrečje. Ivan jima je s kretnjami povedal, naj počakata, sam pa se je splazil naprej in oprezal.

Na vzhodu se je svetlikalo. Ozek pas sinjkaste svetlobe se je prilepil nad vzhodne parobke gozda. Zvezde pa še niso ugasnile. Ivan je bil vesel, da se noč še ni umaknila jutru. Njegove, teme vajene oči so tipale široko posekano pobočje do ceste. Pred vojno je bil tu lep smrekov gozd. Pred dvema letoma in pol pa so ga Nemci posekali, da bi se tako obvarovali nevarnih partizanskih zased ob glavni cesti, ki je vodila z Jesenic proti Trbižu in je ob odprtju italijanske fronte postala strateško važna. Zato so jo tudi stalno nadzorovali.

Na pobočju ni zapazil nič sumljivega. Z očmi je otipal vsako vzboklino, vsak štor in vsako senco. Tudi cesta je bila negibna in tiha. Le rahel šum Save je prihajal izza železniškega nasipa.

Vrnil se je k Angležema. Preko ceste jima je s kretnjo pokazal na železniški nasip in nato nase:

— Ich, — je rekel, potem pa obrnil dlani proti njima, se ju dotaknil in rekel: »Du... Du! — Z vodoravno lego dlani, obrnjenih k tlom, jima je dopovedal, naj počakata tu. Angleža sta ga razumela. Kurirjeva govorica s kretnjami jima je postala jasna in razumela sta ga, ko je rekel:

— Jaz pri progi... ich (pokazal je nase in nato železniški nasip) Strecke (dvignil je roko in z njo zakrilil) Signal... (nato se dotaknil Johna in Irwinga) Du... Du (in z rokami dal znak, naj pritečeta ob dogovorjenem znaku za njim)...

Tako so se dogovorili.

Ivan je še nekoliko postal med smrečjem, še enkrat z očmi preletel svet pred seboj in sklonjen stekel po čistini navzdol. Ze se je bližal cesti, skočil čez obcestni jarek in jo prečkal in...

Izza železniškega nasipa je zaregljala strojnica.

Kakor da bi ju kdo spodrezal, sta se Angleža stisnila k zemlji. Nista videla, kako je pod cesto obležal kurir Ivan. Slišala sta le njegov poslednji krik, ki je prevpil strojnico:

— Zurück!

Strojnica je umolknila. Med Nemci, ki so še od včeraj držali onkraj nasipa zasedo, je nastala zmeda. Mislili so, da so streljali na svojega človeka ali pa na kakega Glažarjevega raztrganca. Ob vzkliku »zurück« so se spogledali. V tem hipu se je Ivan pobral. Čutil je, da mu lije kri iz prsi. A na to ni mislil. Pognal se je na cesto, jo opotekaje se prečkal in v rebri omahnil. Zmanjkalo mu je moči.

Angleža sta se ob poslednjem Ivanovem kriku dvignila. Stekla pa nista navkreber. Samo nekaj korakov sta napravila v notranjost gozda, nato pa tekla vzporedno z njegovim robom proti zahodu.

Ob občinskem prazniku Kranja - 1. avgustu - se čestitkam delovnih kolektivov pridružujejo:

ŠIMUNAC HEDA
brivsko frizerski salon
Kranj

BOŽIČ RAJKO
mehanik
Kranj

VOZELJ KAROLINA
gostilna pri kolodvoru
Kranj

DEBELJAK ZVONKO
kolar
Primskovo 7

VIDMAR FRANC
mizarstvo
Čirče 99

GOSTILNA BENEDIK
Stražišče 256
telefon 151

VOGLAR JERCA
gostilna
Gor. Sava 28

BOH ANTON
gostilna na „Bekselnu"
Kranj

ROZMAN FRANC
mehanik
Kranj

OGRIS ANDREJ
mizarstvo
Labore 2

MILAŠIN MEHMED
„Slaščičarna Ljubljana"
Kranj

Požgaj Edo
knjigoveznica
Kranj

Delovni kolektiv
Industrije bombažnih izdelkov
IBI — KRANJ
čestita vsem občanom k 1. avgustu - Dnevu vstaje Kranja

Prodajalna obutve
Peko
Kranj
pošilja borbene pozdrave vsem prebivalcem mesta Kranja ob njihovem občinskem prazniku

Delovni kolektiv Gradbenega podjetja
„SAVA"
Jesenice
Vsem Jeseničanom ob občinskem prazniku borbeni pozdrav

★
Občanom mesta Kranja ob njihovem občinskem prazniku, 1. avgustu, iskrene čestitke, z željo, da bi bili pri nadaljnji graditvi socializma še uspešnejši!
Trgovsko podjetje
Elita
Kranj

TRGOVSKO EXPORTNO PODJETJE
„RIBNIK"
JESENICE
ČESTITA VSEM OBČANOM OB PRAZNIKU DNEVA VSTAJE JESENIC. — VSEM ŽELIMO ŠE MNOGO USPEHOV PRI NADALJNJI GRADITVI SOCIALIZMA!

Jubilej najstarejše tekstilne tovarne na Gorenjskem

Ob 70-letnici obstoja Bombažne predilnice in tkalnice v Tržiču

Ko pride človek prvič v Tržič mu pogled nehote zaide na levo, kjer so v dolini mogočni tovarniški objekti ene izmed največjih in najstarejših tekstilnih tovarn, ne le na Gorenjskem temveč tudi v Sloveniji. Hkrati pa se vsakdo začudi, kako to, da je zrasla tovarna prav v Tržiču, kraju, kjer je pravzaprav tako malo „prostora,", kraju, ki je nekako od rok.

KAKO JE NASTALA TOVARNA

Precej časa je preteklo, preden so se ustanovitelji Glanzmanni in Gassnerji odločili za izgradnjo tekstilne tovarne v Tržiču, ki je, kot se je izkazalo, edini imel vse pogoje za zgraditev takega objekta (voda, delovna sila itd.).

27. marca 1885. leta so podpisali Glanzmanni in Gassnerji v Bludenzu pogodbo, s katero je bila 1. aprila istega leta v Trstu osnovana komanditna družba z osnovno glavnico 390.000 forintov. V trgovski register je bila vpisana tovarna 13. maja 1885. leta pod imenom **„Baumwollspinnerei und Weberei Glanzmann & Wachter.**

Ves čas je morala predilnica konkurirati z močnimi in že vpeljanimi istovrstnimi podjetji posebno na Moravskem, v Šleziji itd. Po prvi svetovni vojni pa se je podjetje po temeljiti komercialni reorganizaciji nadalje razvijalo. Do leta 1923 je bilo v tkalnici montiranih 242 novih statev tako, da je tkalnica razpolagala že s 614 statvami, predilnica pa je dobila 2.058 sukalnih vreten. pripravljali so tudi nadaljnjo elektrifikacijo podjetja. V ta namen so zgradili 1925. leta elektrokotlarno in centralo na Pilarni.

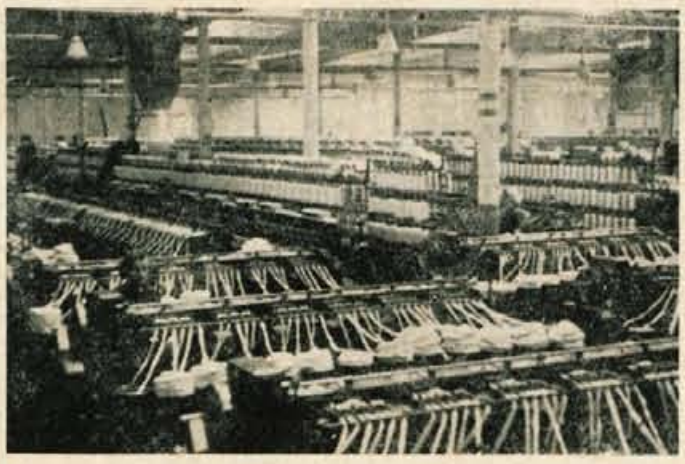

Na sliki vidimo predilnico, oddelek Bombažne predilnice in tkalnice iz Tržiča

KDO SO BILI PRVI DELAVCI?

Prvi delavci v podjetju „G. G." so bili iz samega mesta Tržiča ter iz okoliških vasi: Sv. Ane, Loma, Leš, Kovorja, Križ, Dupelj, Žej, Podbrezij itd. Ker ni bilo še prometnih vozil so številni delavci hodili ure daleč peš v tovarno.

Še danes živi v Dupljah 1873. leta rojena Francka Šter, ki je pomagala še pri zidavi tovarne. Z 12 leti je prišla v tovarno in ostala in delala v podjetju 56 let. Sama pravi, da če bi bila ponovno mlada, ne bi šla nikamor drugam kot v tovarno.

Delavci so težili za izboljšanimi življenjskimi pogoji, predvsem pa so želeli skrajšati delovni čas od 12 na 10 ur. Borili so se tudi za večje mezde. 1936. leta so iz solidarnosti do kranjskih in škofjeloških tekstilcev začeli stavkati tudi delavci Bombažne predilnice in tkalnice v Tržiču.

ZAČETEK DELA V SVOBODI

Ko smo izgonili krvoločnega okupatorja z naše zemlje, je bilo treba krepko zavihati rokave, da bi omogočili uresničitev ciljev, ki smo si jih postavili v času narodne revolucije. Puško je zamenjal kramp in lopata. Začela se je socializacija naše dežele in dvig našega gospodarstva na novih temeljih.

Razlastitev kapitalistov je zadela tudi „G. G." v Tržiču. 30. maja 1945. leta je prevzel tovarno prvi delegat Ministrstva za industrijo in rudarstvo.

V prvem letu obnove sicer povprečna proizvodnja posameznega delavca ni bila na zadovoljivi višini, kar je pripisati predvsem velikemu številu novih delavcev, ki so se šele uvajali v delo. Šele uvedba dela po akordu v drugi polovici 1946. leta je to stanje popravila tako, da se je produktivnost iz dneva v dan večala.

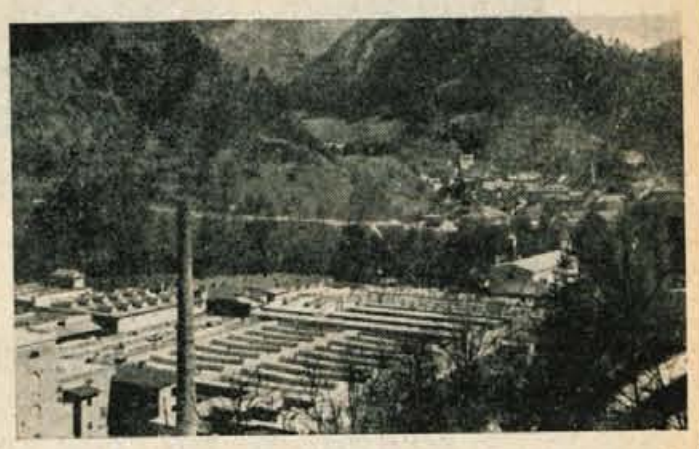

Bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču

POT NAVZGOR

Leto 1947 je pomenilo za Bombažno predilnico in tkalnico v Tržiču prelomnico, v pravem pomenu besede. Tedaj je namreč tovarna začela obratovati s polno zmogljivostjo, tisto leto se je tovarna vključila v naše plansko gospodarstvo. Prišlo je obdobje 5-letnega plana in borbe za njegovo izpolnitev. 1947. leta je podjetje tudi dobilo naslov, ki ga ima še danes in sicer: „Bombažna predilnica in tkalnica Tržič" v Tržiču.

Borba za kakovostno in količinsko proizvodnjo je bila iz leta v leto ostrejša. Kolektiv se je zavedal svojih nalog, ki jih ima do skupnosti in nemalokrat je žel priznanja. Tako je Prezidij ljudske skupščine LRS odlikoval 1951. leta 19 najboljših delavcev in uslužbencev tovarne z Redom oziroma Medaljo dela. Do januarja prihodnjega leta pa je bilo v tovarni proglašenih še 599 udarnikov, med njimi pa so bili mnogi, ki so ta častni naziv večkrat prejeli.

NOVA PRELOMNICA — DELAVSKO UPRAVLJANJE

Decentralizacija in demokratizacija našega družbeno političnega življenja je zajela tudi „Bombažno predilnico in tkalnico" v Tržiču, kjer je bil 14. maja 1950 izvoljen prvič v zgodovini tovarne Delavski svet, ki je tedaj štel 65 članov, 10 dni pozneje pa so iz svoje srede izvolili tudi 11-članski upravni odbor.

S prehodom podjetja v upravo delovnega kolektiva se je tudi bistveno spremenil odnos delavca do proizvajalnih sredstev. Delavec je neposredno vodil proizvodnjo in skrbel za njen dvig. Da bi zagotovil kar v največji meri take prejemke delavcem, ki bi kolikor toliko ustrezali njihovemu delu, so leta 1952 sprejeli v tovarni prvi tarifni pravilnik.

Leto 1952 pa ni le pomembno zaradi tega. To leto so že 19. decembra oznanile tovarniške sirene izpolnitev tovarniškega 5-letnega plana. To je bila nedvomno ena izmed najbolj pomembnih zmag tega marljivega delovnega kolektiva.

PO ZAČRTANI POTI NAPREJ

70 let precej pomeni za tako tovarno kot je Bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču, toda najsvetlejše obdobje dela in razvoja tovarne je nedvomno ono po osvoboditvi, ko je delovni kolektiv, zavedajoč se svojega poslanstva, ustvarjal nove socialistične delovne odnose. Ni prav nobenegad voma, da bodo s takim elanom nadaljevali tudi v prihodnje ter dali našemu potrošniku še več blaga kot doslej ter s tem pomagali dvigati življenjsko raven našega delovnega človeka.

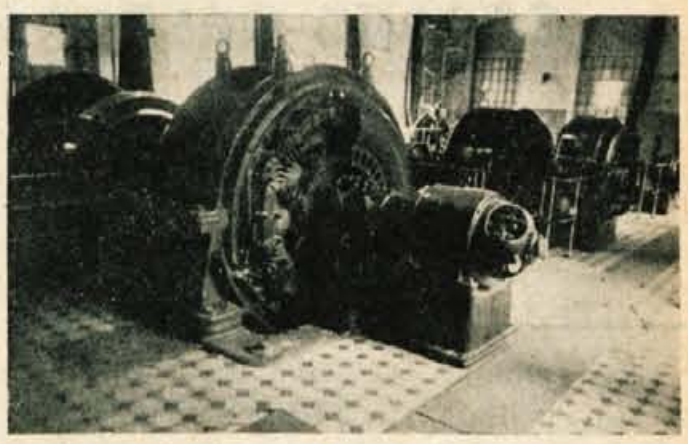

Pogled na centralo II. v Podljubelju

Ko danes slavi Bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču 70-letnico svojega obstoja, zagotavlja delovni kolektiv, da bo tudi v prihodnje storil vse, kar bo v njegovi moči, za čim prejšnjo izgradnjo socializma v naši domovini.

Ljudski odbor mestne občine
Mestni komite Zveze komunistov
Mestni odbor SZDL
in
Mestni odbor Zveze borcev
Kranj

čestitajo k občinskemu prazniku, 1. avgustu -
Prazniku ljudske vstaje Kranja -
vsemu prebivalstvu in mu žele pri nadaljnjem delu
še mnogo uspehov!

Delovni kolektiv tovarne obutve

Peko

Tržič

čestita vsem delovnim ljudem k 1. avgustu — prazniku mesta Kranja.

Zaupajte pri nakupu čevljev že na pol stoletja preizkušeni znamki **„PEKO“**, ki ustreza vsem zahtevam modne in kvalitetne obutve!

TRGOVSKO IN OBRTNO PODJETJE

GORENJSKA OBLAČILNICA KRANJ

čestita vsem svojim odjemalcem k občinskemu prazniku in se še nadalje priporoča

---

VSEM PREBIVALCEM MESTA KRANJA, ČESTITA OB NJIHOVEM OBČINSKEM PRAZNIKU — 1. AVGUSTU — DELOVNI KOLEKTIV

ISKRA

ISKRA
tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko
KRANJ

GOZDNO GOSPODARSTVO KRANJ

POZDRAVLJA OB PRAZNIKU LJUDSKE VSTAJE KRANJA VSE DELOVNE LJUDI MESTNE OBČINE IN JIM ČESTITA K PRAZNIKU!

KNJIGARNA
„SIMON JENKO“
V KRANJU

čestita vsemu prebivalstvu mesta Kranja k Prazniku ljudske vstaje

---

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE

KLASJE

čestita cenjenim odjemalcem in vsemu prebivalstvu mesta Kranja k njihovemu prazniku — 1. avgustu

KRANJ

DELOVNI KOLEKTIV

SITARSKO ŽIMARSKE ZADRUGE

IZ STRAŽIŠČA PRI KRANJU

čestita vsem občanom k občinskemu prazniku, 1. avgustu!

Čestitkam za občinski praznik mesta Kranja se pridružujejo:

Planinšek Ivan
mizarstvo
Primskovo 71

Slaščičarna
„Pri Bučarju“
Kranj

Hudomal Franc
mizarstvo
PRIMSKOVO 70

Grašič Stanko
kleparstvo
KRANJ

Kern Stanko
čevljar
PRIMSKOVO 95

Florjančič Ruda
ključavničarstvo
KRANJ